Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди 16 НОЯБРЬ № 91 (2299) 1958 шу

Мах 20 кеп.

СССР-а халкъа боахам 1959—1965 шерашкахь дегIабарна контрольни цифраш ювцаш новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде ергIйолча доклада тезисаш берригача бахача наха дIайовзийтар керттера декхар да

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

12-ча ноябре 1958 шера Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленум хилар.

Пленумо дийцар ер дешаш:

1. „1959—1965-ча шерашкахь СССР-а халкъа боахам дегIабарна йолча контрольни цифрех" ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс ергIйолча доклада тезисий проект.

2. Школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи халкъа образованен система мехка чухь дIахо а дегIайоалаярахи.

ЦК-а Пленумо доаггIаш дола соцамаш тIайийцар, уж тIадоагIача газета тIа кепа теха ара а доах.

ССКП ЦК-а Президиума член а ССКП ЦК секретарь а вола нов. Беляев Н. И. Казахстана КП ЦК-а хьалхарча секретаралла харжарах ЦК-а Пленумо нов. Беляев Н. И. мукъавалийтав ССКП ЦК-а секретара декхарех.

1958 шера 12 ноябре тIаийца, ССКП ЦК Пленума соцам

Новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде „СССР халкъа боахам 1959—1965 шерашкахь дегIабарна контрольни цифрех" ергйолча доклада тезисий проект

1. ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс «СССР халкъа боахам 1959—1965 шерашкахь дегIабарна контрольни цифрех» ергйолча доклада тезисий проект къоабалъе.

2. Новкъоста Н. С. Хрущева доклада тезисашта печата тIа кепа а тохийла съезд хилалехьа хьалха мехка шерра ювца а ювцийла уж тезисаш.

1958 шера 12 ноябре тIаийца, ССКП ЦК Пленума соцам

Школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи мехка халкъа образованен система дIахо дегIайоалаярахи долча дешах йола тезисий проект

1. «Школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи мехка халкъа образованен система дIахо дегIайоалаярахи» йола ССКП ЦК-и СССР Министрий Советеи тезисий проект къоабалъе.

2. Тезисий проекта печата тIа кепа тохийла дерригача халкъо ювцаргйолаш.

3. Школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи мехка халкъа образованен система дIахо дегIайоалаярахи дола дош СССР Лакхехьарча Советe дувца оттадолда.

Советско-польски заявлени

Польски Халкъа Республикан делегаци СССР-е хиларах дувзаденна советско-польски заявлене тIа йоах, Советски Союза Коммунистически партени ССР Союза правительствони хьалхле лелаерашца делегацес даь къамаьлаш Iалальмате боккхача безамеи дизза вIаши дIа-юха кхетадеши долаш дIахьоча хана мел дийцача дешай хьакъехьа шинна а оагIон уйлаш йизза цаIаш хилар. Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш тоадара бола социалистически системан, социализман низий, машара хадданза дегIабоагIа лоархIам белгалбаьккхар цар.

Заявлене тIа белгалдоаккх, социалистически лагера мехкаш цхьаннена кхерам тIа ца тессаш а къоастаданза дисаь дешаш машарца къоастадара тIехьа а хилар. Социалистически капиталистически системаш машаре яхь лелаеш хилара тIехьа а да уж, цу яхье ше капиталистически строял толашагIа хилар гIулакхашца хьагоита социалистически система котъяргхиларах тешаш а да. Заявлене тIа йоах, Советски Союзи Польски Халкъа Республикеи тIехьа тIайоагIача хана а тIема кхерам дIабаккхара шоай низ кхобеш хургьяц, ерригача социалистически лагерца цхьана машара гIулакх тоадеи дерригa халкъаш машаре доахадеи гIерта низаш хьаллоацаш а хургья.

Заявлене тIа белгалдоакх, капиталистически гIозараш «низа позице тIара» яха политика йита безам боацаш а дунен халкъашта юкъера хьал ирдеш а хилар. Цу хьакъехьа къаьстта кхерамегIа дола гIулакх да атлантически пакта а цун кертерча низа — США-н а хьалхле лелаерий Малхбузен Европех атомни герза арсенал е тIалостаяь йола политика.

Заявлене тIа белгалдаьккхача тайпара, цу политикан Европе кертера йола чIоагIало я Германен Федеративни Республикан правительствос лаьца никъ.

Европе этта кхохкам мелбалийта лоархIам боллаш новкъостал дергдола германски машара договор е йолаяра хьакъехьа ГДР-ас оттаяь предложенеш хьаллоац шинна а оагIоно.

Центральни Европе атом йоаца зона йилла аьнна яьча Польски Халкъа Республикан правительствон предложенес дукха къовсамаш латтача Европан района атомни тIема кхерам дIабаккха а из кхерамах лораялар чIоагIде а новкъостал дергхиларах тешаш я шаккъе а делегаци.

Заявлене тIа йоах, вIалла тIехьа тетта йиш йоацача герз дIададаккхарах долча дешашкеи Европе а дерригача дунен тIа а кхерамах лоравалар чIоагIдаларца дувзаденна долча гIулакхашкеи хьажа а уж къоастаде а йиш хургйола паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещани гулъе аьнна Советски Союзо яь предложени хьадда хьаллоац Польски Халкъа Республикан делегацес. Цхьабакъда, юкъ-юкъе цхьацца бахьанаш увттадарца переговораш елга вIаштIехьа ца далийтара йолча, эггара хьалха США-н доал деча гIозараша а йоалаеш, юкъе кхувлача тактико духьале ю дерригача дунен тIа машар оттар шоайх тийша дола дешаш къоастадеш барт барна.

Иштта эттача хьал тIа шинна а делегацес чIоагIъянза яргйоацаш лерхI социалистически лагера дерригa мехкаш кхерамах лорадеш йола оборонительни Варшавски договор.

Ядерни герза ду тохкамаш дизза дIададахара тIалостадаь Советски Союзо доладаь гIулакхаш дизза хьал а лоацаш, ядерни герза цIаккха тохкамаш дергдоацаш массане а чехка дIададахарах долча деша тIехь йоккхача паччахьалкхенаша барт бар хIанз укх сахьата тIехьа тетта йиш йоаца декхар долга кхетадеш я Польски делегаци.

Империализмани колониализмани низ-Iоткъама кIалхара баьнна мукъадовла а шоай гIулакхаш шоай лоархIамех леладе бокъо яккха а къовсам лоаттабеча халкъашца бизза барт болаш шоаш хилар кхайкаду шинна а оагIоно. Колониализман кердача методашца Iарбий мехкашка шоай доал лоаттаде е из доал юхаоттаде гIертача империализманна духьал Iарбий халкъаша лоаттабу къовсам бизза хьаллоац шинна а оагIоно.

Заявлене тIа йоах, Тайваньи форда йистера кхыйола островаши чу а лоацаш, ший дерригa лаьтташ мукъадаха а уж вIашагIтоха а Сийлахь-доккхача китайски халкъа йиззаи нийсеи йола бокъо хьаллоац советскии польскии делегацеша. Тайваньски зонера американски эскараш арадоахилга дIадехача Китайски Халкъа Республикан правительствон гIулакха йизза тIехьа я шаккъе а делегаци. Советски Союза Коммунистически партени Польски Объединенни Болхлой партени хьалхле лелаеча деятелаша шоай партей балха информацеш вIаши йовзийтар, партешта вIаши юкъе латтача гIулакхий дешаш а иштта дунен халкъий болхлой болама кертера дешаш а дийцар.

Заявлене тIа белгалдоах, хIанзарча этапе кертера кхерам ше болча, марксизман-ленинизман идеологе кертера принципаш йохае а социалистически мехкий Сийлахь-чIоагIача дезалеи дунен халкъий болхлой бсламеи чIоагIо мелъе а гIертача ревизионизманца цIаккха а барт бергбоаца къовсам лоаттабар социализм толамца хьалъярна хиланза даргдоаца гIулакх долга.

Шинна оагIоно раьза а долаш белгалдоаккх, Европе машар оттара лоархьIамера гIулакх дола польскии советскии халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдаро Одер тIеи Нейссе Лужицки яхачеи гIолла дода Польшан малхбузера доазув дохаргдоацаш хиларах тешам болга.

Польски Халкъа Республикан делегацес дехарах Польски халкъа боахама цхьадола лоархIамера доакъош дегIадоаладеча технически новкъостал де раьза хилар СССР-а правительство.

ПНР-а делегацес Советски Союза партийни а пачхахьалкхен а кхыболча деятелашца цхьана шоайцига Польски Халкъа Республике ва хьийхар ССКП ЦК-а Хьалхара секретарьи СССР-а Министрий Совета Председательи вола Н. С. Хрущев. Делегацес из шоайцига хьехар дог раьза а долаш тIаийцар.

(ТАСС).

ССКП XXI съезд хьаелла ди тIакхоаччаш ерригa машинно-тракторни парк ремонт яь йоаккхаргья вай! Наурски ремонтно-технически станцени цо гIулакх деча колхозийи болхлоша

республикерча РТС-ий, совхозий, МТС-ий, колхозий берригача механизаторашка, специалисташка, болхлошка даь

КХАЙКАРАЛ

Дукха деза новкъостий!

Советски Союзо Коммунистически партен XXI съезд гулъе аьнна ССКП ЦК-а Пленумо баьча соцамо политически а къахьегама а хьакъехьа Iалаьмате чIоагIа дот айдаьд советски наьха.

Партен аргIан йоацача съездо ювцаргйола 1959—1965 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш вай мехка дIахо а коммунизм коталонца хьалъяра йола Iалаьмате йоккха, керда план хургья.

Уж цифраш кхоачашъяр бахача наьха цхьан сага сих продукци арахецара хьакъехьа эггара чIоагIагIа дегIадаьхкача капиталистически мехкашта тIехьакхе а хьалха довла а аьнна оттадаь СССР керттера экономически декхар кхоачашдеш дIахьалхашка боаккха боккха гIа хургба.

1958 шера Советси Союза колхозашеи совхозашеи ялат а юртбоахама кхыйола продукташ а кийчъярах йола пачхахьалкхен план толамца кхоачашъярах ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои баьча хоамо а иштта, дерригача советски халкъо санна, къахьегама дукхагIа хьинар тIадахийта дог ураоттадеш, чIоагIа гIаддигар тхо. Лаьттан тIара а хьайбаех а йоаха продукташ дIахо а дукхагIа хилийтара тIехьа юрта боахама болхлой тхоаш хиларах тарра тхоашта тIалатта декхараш мел бехктокхаме а доккхий а да кхетадеши толамца уж кхоачашде безам болаши да тхо.

ДIайийна культураш хьувкъийташ а юрта боахама продукташ кийчъеш а укх шера республике баьча боккхача балха юкъе тха къахьегама дакъа а да. Ховш ма дий, хадданза а дика вIаштIехьа баьккха а машинно-тракторни парко болх баро эггара хьалха Iалашду балхаш чакхдоахилга, хIаьта из, ялат хьувкъийтара, лаьттан тIара а хьайбаех а йоаха продукташ дукхагIа хилийтара лард я.

«ДIахо а колхозни строй дегIайоалаярахи МТС-аш эрга яхарахи» партес а правительствос а баь соцам кхоачашбеш, тха ремонтно-технически станцес лоаццача хана юхаэргабаьккхар ший болх, районерча колхозашта цар оийцача техниках пайда баккхийта а, цунна технически гIулакх де а, хьайбаш леладеча нийслуча халача балхашта механизаци е а новкъостал дир. Колхозашца договораш а увттаеш, РТС-о кхоачашдир 11.173 гектар кIаьдача оахама лоархIам бола лаьтта оахка — мелиоративни балхаш. РТС-а мастерскешта ахкана хана районерча колхозий итташ йолча трактораштa, автомашинашта, автомобильнии станционарнии двигателашта, ялта цIендеча машинашта, дукххача агрегаташта, узлашта, тракторий, комбайний оатхалашта, кхыча юртбоахама машинашта ремонт яьй.

Колхозаша даьча заказех йоала а яь, ехкар тракторaш, силосни комбайнаш, сеялкаш, нохараш, кхыйола машинаш.

Машинно-тракторни парках дукха дикагIа пайда эца йолаеннай колхозаш.

1959 шера юрта боахама культураш дика хьувкъийта йоакхо а еш, кхай тIарча болхлошта шоай ханнахьа а дика а трактораш, комбайнаш, юрта боахама машинаш кийчъе декхар шоашта хьалхашка а оттадаь, Наурски ремонтно-технически станцен коллективои цо гIулакх деча колхозашеи гурахьа-Iай ремонт ю мастерской хьалхехьа а кийчйир.

РТС-о ремонт йир станочнии силосовойи оборудованенa, узлаштеи агрегаташтеи ремонт е балха моттигаш вIаштIехьа яьхар.

Колхозий викалашца цхьана оттаяь я машинно-тракторни парка ремонт яра план а РТС-е ремонт е техника хьачу ялара аргIа а.

ХIанз, съезда сийна вахте эттача хана, оаха тIаэц тхоашта е декхараш:

1. БIаьсти кхашка болх бе эшача колхозийи РТС-еи ерригача машинно-тракторни парка ССКП XXI съезд хьаелла ди тIакхоачаш ремонт яь йисте яккха а, цул совгIа, цу хана чухь 22 комбайни 20 автомашини ремонт яь тоае а. Еш йола ремонт дика е. Оттаяьча ханашка машинашта ремонт яь яккха.

2. Ремонт еча мастерскешка къахьегама овсарле 5 процент лакхъе а ремонтни балхашка дIабода мах цхьа процент лохбе а.

3. ХIара колхоза цхьацца ферме халача балхашта механизаци яра болх кхоачашбе.

4. Колхозашка болх беча механизаторий говзал лакхъеш йола курсаш РТС-е чакхъяха.

5. Колхозашкарча бIаьсти ювча культурий фу цIендаь йисте даккха а ший дикал ца йойташ лорадеш, дIадерна дика долаш дIадувча ханага из кхачийта а.

6. 10 дийнахьа цкъа трактораштеи юрта боахама машинаштеи ремонт е тIаийца декхараш кхоачашдар тахка, ремонт еча дикагIа болча болхлой опыт шерра дIайовзийта.

Уж декхараш тхоашта тIаэцаш, оаха тIахьех Республикерча ремонтно-технически машинно-тракторни станцей, совхозий, колхозий, берригa болхлой ССКП XXI съезд хьаелла ди тIакхоачаш трактораштa, комбайнашта, юртбоахаман машинашта гурахьа-Iай ю ремонт яь йисте яккха социалистически яхьа юкъе баха, къахьегама овсарле лакхъе а ремонтни балхашка дIабода мах лохбе а, ремонт елга дика чакхдаккха, цунца дIахо а юртбоахама производство низболлаш дегIайоалаяра юкъе шоашкара доагIа дизза дакъа лаца а.

ССКП обкоме

ССКП обкома бюрос могадир Наурски РТС-еи цо гIулакх деча колхозийи болхлоша трактораштa а юртбоахама кхыча машинашта а гурахьа-Iай ю ремонт ханал хьалхагIа яь йисте яккха аьнна республикерча РТС-ий, совхозий, МТС-ий, колхозий берригача механизаторашка, специалисташка, болхлошка даь кхайкарал.

ССКП обкомо республикан юрта боахама министерство, партен райкомаш, райисполкомаш, РТС-ий, МТС-ий, совхозий, колхозий первични партийни организацеш декхарийла йир из кхайкарал совхозий механизаторий, болхлой, колхозникий собранешка шерра дIадовзийта а 1959 шера бIаьсти кхашка дергдолча балхашта эшача трактораштеи юрта боахама машинаштеи ССКП XXI съезд хьаелла ди тIакхоачаш ремонт яь йисте яккха хьадда дола декхараш тIаэцийта а,

Советски наха машар эш

Оаха тхоай низ кхобергбац машар бахьан къовсам лоаттабеш

Нохч-ГIалгIайчен лоамашка уллача Ведана районера къахьегамхой 12-ча ноябре района парке вIашагIкхийтар, ядерни герза тохкам белга цIаккха а хургдоацаш дIадаккхара тIахьехаш яьча митинге.

ССКП Веденски райкома секретара нов. Сухоруковс къамаьл даьчул тIехьагIа, дош лу ВЛКСМ райкома секретара нов. Юнусов Махьмада. Нов. Юнусовс Веденски района комсомольций а берригача кагирхой а цIерах чIоагIача эгIазалца бувц атомни тIом хьоабе а атомни герзашта керда тохкамаш делга дIахьош а бола американски английски империалисташ. Тхо дерригаш а эгIазло кхайкаеш да, Советски Союза халкъаша а машар безача дерригача дунен халкъаша а дIадехар кхсачащде ца тугача империалисташта, — йоах нов. Юнусовс. Оаха хьадех атомни герзашца тохкам белга соцадар.

Трибуна тIа я Веданарча больницан къаьнагIа йола лор нов. Федорова.

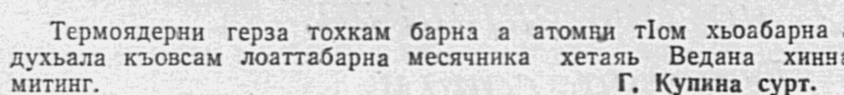
Цо йоах:

— Шоана массанена а дика дагадоагIа 1941 шу, тIаккха гитлеровцаша болабаьча тIем тIа воI, воша, да, гаргара саг ца вувш, чов ца хулаш нагахьа саг хургвац укхаза. ХIанз империалисташ бе гIерта тIом кхы а дукхагIа хатар дергдола, къиза тIом ба. Са дукха деза новкъостий, вежарий, южарий аз тIахьех шу керда тIом хургбоацаш шоашта мел дулар дарна. Машар безача дерригача советски халкъо санна тахан вай а хьадех атомни герзашта тохкам белга кхы тIехьа ца доахаш соцадар.

Митинге иштта къамаьлаш дир Веденски МТС-а слесара нов. Тарамовс, машар лорабара Нохч-ГIалгIай республикански комитета члена нов. Решетниковс.

Митинге тIаийцача резолюце тIа къахьегамхоша пачхахьалкхен деятелашкара а правительствашкара а хьадех кхы ца гоадеш атомни герзашта тохкам белга соцадар. Цар къоабалъю советски правительствос лелаеш йола машара политика.

Оаха тхоай низ кхобергбац машар бахьан къовсам лоаттабеш — йоах веденцаша.

Термоядерни герза тохкам барна а атомни тIом хьоабарна а духьала къовсам лоаттабарна месячника хетаяь Ведана хинна митинг.

Г. Купина сурт.

Махулла сихагIа дIадаккха термоядерни герз

Советски Союза ерригача городашка, промышленни предприятешка, совхозашка, колхозашка, учрежденешка санна, 13-ча ноябре Грознен консервни комбинате а хилар термоядерни герз дIадаккхара гIулакха лаьрхIа митинг. Комбината берригa болхлой, гIулакхера нах, инженерно-технически болхлой бар митинге хьагулбенна.

Митинге эггара хьалха къамаьл дир ССКП Грозненски горкома агитацени пропагандани отдела заведующес нов. Павловс. Цу митинге дакъалоацаш вар машара республикански комитета член нов. Рябов.

Цал шоллагIчоа тIеххьа къамаьлаш де болабелар консервни комбината болхлой. Къамаьл деш хилар консервни цеха болхло нов. Евдошенко Т. Ф.

— Тха консервни комбината болхлой, — йоах Евдошенкос, — дерригa советски халкъ санна машар безаш, паргIата вахар дезаш ба. Цудухьа оаха хьадех махулла сихагIа термоядерни герз дIадаккхар. Оаха дош лу Даьхеннеи Коммунистически партеннеи 1958 шера XXI съезда сийна тIаийца декхараш толаме кхоачашде.

ДIахо къамаьл дир комбината лакопечатни цеха контролера Губарева К. И. — Вайга йиш яц, — йоах цо, — Американ ВIашагIкхийттача Штатийи Англени агрессорашка дерригача дунен тIа кхоалагIа тIом хьоабайта. Оаха къоабалъю Советски Союза правительствони Коммунистически партени машара политика. Машара политика дикагIа дола совгIат хурга ССКП XXI съезда сийна тIаийца къахьегама декхараш толаме кхоачащдар. Аз ерригa коллектив тIахьех тахан баьчул кхоана кхы а дикагIа болх бе, хIаьта айса дош лу производственни декхараш хIара денна 130 процент кхоачашде.

Консервни комбината кагирхой цIерах къамаьл деш яр фабрикатни цеха болхло Клышкина Е. Е. Дерригa Советски адамаш санна дог раьза долаш ях оаха, — йоах Клышкинас, — дIадаккха термоядерни герз, дахалда дунен халкъашта юкъера доттагIал! Клышкинас ше дош лу партен XXI съезд хьаеллаш сменах йола задани 120 процентал кIезигагIа кхоачаш ца е.

Консервни комбината берригача болхлоша дог раьза долаш тIаийцар термоядерни герз дIадаккхарах йола резолюци.

ОЗИЕВ Салман.

Империалисташка

Нагахь вахар
Шоашта дезе,
ТIемца бий ма эгабе!
Дагахь машар
Массанеца
Цхьабарт болаш лелабе!
Тхона гIоза
Вахар деза,
Езац герзащцара яхь.
Юхаоза
ТIемцар безам,
ТIемо хIалакврар тIадахь.

ТIом хьоабаьчоа
Беркат далац,
Ше дIадийннар цо чухьу.
ТIемо яь чов
Iувжаш, лазаш,
Цо ше йоаккха ха дIахьу.
Дунен Iилмо,
ДегIа дена,
ТIа-тIа говзал гучайоах.
Дерриг Iоамо
Адамленна
Хьалхадоахаш, наькъаш доах.

Iилман говзал
Лакхъеш, шеръеш,
Оаха ирзе ерзаю.
Тхоца къовсал,
Хьоккхам эцаш,
Оаха из яхь кхайкаю.
Яхье довла,
Халкъаш даькъал,
Ираз долаш доахаде,
Iилман говзал,
Iилман хьаькъал
Боахамгахьа дерзаде.

МалагI говзал
Еза шоана
Тхога массинг йолаш я.
Бакъда, зовзал
Йовзац тхона,
Из ше йоагIачоа хургья.

Раьза дий шо?
Iилманца а
Хьинарца а къовсаргда.
ТкъоалагI бIаь шу
Сердалонца
Къоагош сийрдадоаккхаргда
Радио а,
Электро а
Наха пайда луш ма йий.
Атомо а,
Ядеро а
Из никъ лаца тоам ма бий.

Шоа дIахаза
Оаха яхар,
Бартадувла, кхетаде.
Дерд вай хоза
Халкъий вахар
Iилма халкъа хетаде.
Машарера
Вахар хоздеш,
Барта гIо вай хьаькъале.
Дунен тIара
Ерриг хознеш
Халкъа ювцаш даькъале.

Базар е вай
Вахар тоадеш,
Воайла дохкар-эцар деш.
Барта гIо вай
Къувсаш доацаш
ТIом дIабаккхар кхайкадеш.

Тхона ирзе
Вахар деза,
Эшац герзащцара яхь.
Юхаоза
ТIемцар безам
ТIемо хIалакврар тIадахь.

Нагахь вахар
Шоашта дезе
ТIемца бий ма эгабе!
Даггахь машар
Массанеца
Цхьабарт болаш лелабе!

Ядерни энерги машара гIулакхашка яхийта

Укх деношка Грозненски вагонни депо болхлой гулбелар ядерни герза тохкамаш дарна духьал долча месячника хетаяьча митинге. Ремонтни цеха, пропарочни станцен, технически гIулакх деча пункта болхлой (500 гаргга саг) шоай эгIазал кхайкаеш бар ядерни энерги адамаш хIалакдарна лелае гIертача агрессорашта.

Депо начальника нов. Похвищевс гулбенначарна дийцар Японски машара комитета инициативах доладенначa ядерни герза тохкамаш дарна духьал долча месячниках а, хIаьта Американ ВIашагIкхийттача Штатий, Англен, Францен доалдеча гIозараша цхьацца бахьанаш а доахаш, ядерни герза тохкамаш делга соцадар тIехьадоахилга а.

Цул тIехьагIа къамаьлаш даьча болхлоша, гIулакхебараша, инженерно-технически болхлоша империалистически мехкий агрессорашта шоай дорх кхайкаеш, хьадийхар ядерни герза тохкамаш делга соцадар. Механически цеха дикагIа волча токаро Мисерханов Хьасана аьлар, ше а ше болх беш йолча цеха ерригa коллектив а машара тIехьа, керда тIом хьоабе гIертарна духьал хургъя, аьнна. Ядерни герза тохкамаш делга а ший тайпара тIом ба, хIана аьлча адамашта зене йола радиоактивни газаш йоаржаю цо.

Ядерни герза тохкамаш даро Iаьальмате доккха зулам ду адамашта, йоахар пропарочни станцен мастеро Касеев Николай Леонтьевича. Цудухьа дунен тIа бахаш бола прогрессивни нах духьал ба цу зуламерча гIулакха.

Машар, вахар дезача наьха уйлаш кхайкаеш къамаьл дир инженеро нов. Терентьевас.

— Iилман исторен чухь йоккха котало яьккхай дунен адамаша ядерни энерги хьаелларца,— йоахар цо. — Ядерни энергех боккха пайда эца йиш я боахама гIулакхашта. Из Советески Союзо къаьгга дIа а хьекхад дерригача дуненна. Цхьабакъда из Iаьальмате боккха низ машаре даха адамаш хIалакдар духьа лелабе гIерт малхбузен мехкий агрессораш. Адамаш дукхагIа хIалакдергдола ядерни герза тайпаш кийчде гIерташ, цар хадданза тохкамаш ду ядерни герза. Из мел зене гIулакх да эгIа ца ваьчоа ховргда. Цудухьа аргда вай агрессорашка: «Соцаде ядерни герза тохкамаш делга!».

Митинге хиннараша ядерни герза тохкамаш дарна духьал протест кхайкаеш йола резолюци тIаийцар.

ДIадаккха атомни герзашта тохкамаш делга а из герз хьаделга а

Укх шера 12-ча ноябре сайрийна 6 сахьат даьлча «Назрановски» совхоза клубе вIашагIкхийтар совхоза къахьегамхой, 300 совгIа саг. Цига хилар атомни герзашта тохкамаш делгеи из герз хьаделгеи дIадаккхар хьадехаш совхоза къахьегамхоша яь митинг. Уж вIашагIкхийттабар империалисташа хIанз а тIехь атомнии водороднии герзашта деш дола тохкамаши, тIа-тIа дукхагIа цар хьадеш дола уж герзаши дIадахар хаддаш империалисташкара хьадеха.

Клуба сцена тIа хьалтеха йоахк лозунгаш. Цар тIа йоах: «Массава а оарцагIвала керда тIема кхерам ца оттийта, лоаттабеча къовсаме», «Хаддаш гучадаха империалисташа — тIом хьалхьебераша леладу гIулакхаш», «Дунен халкъаш! Къовсам лоаттабе атомнии водороднии герзаш дIадахара тIехьа, герзаш а тIема низаш а кIезигдара тIехьа!».

Митинг хьайийлачул тIехьагIа къамаьл дир ССКП Наьсарен райкома секретара нов. Волняковс. Цо аьлар:

— Новкъостий! Атомнии водороднии герзаш дIадахара тIехьа укх шера август бетта Токио яхача городе хиннача дунен халкъий конференцес дерригача мехкий халкъаш тIахьийхад, адамаш хIалакдеш долча герзашта ду тохкамаш дIадахарна пачхахьалкхенашта юкъе цхьабарт хилийтара тIехьа къовсам лоаттабе.

Токио хиннача конференцен тIахьехам Iаьальмате чIоагIа раьза болаш хьаллаьцаб вай мехкарча наха, иштта дунен кхыча мехкашкарча къахьегама наха а.

Атомнии водороднии герз дIадаккхар хьадехаш дукха нах вIашагIбетталуш митингаш ю Англен, Малхбузехьарча Германен, Итален, Инден, халкъа демократен мехкий, Азени Африкани, Латински Американи мехкашка.

ЧIоагIа баьржаб атомнии водороднии герз дIадаккхар хьадехаш бола болам Советски Союза халкъа юкъе.

Ший къамаьл йистедоаллаш нов. Волняковс «Назрановски» совхоза къахьегамхой тIахьийхар, Токийски конференцен соцам хьаллаца а, империалисташа леладеча гIулакхашта дикагIа къахьегарца, вай Даьхен низи рузкъеи совдаккхарца духьал отта а.

Къамаьл даьча совхоза токара нов. Тумгоевс йоах:

— Тха мастерскен коллективо чIоагIа хьаллоац машар бахьан долаш дунен халкъаша лоаттабу къовсам. Машара моастагIаша — империалисташа лелаеча бIехача уйлашта оаха духьал лоаттабергба тIа-тIа совбувла къахьегам, вай мохк бIаьхийгIа хилийтарна ду гIулакхаш. Къаьстта аз айса декхар тIаэц, йоах нов. Тумгоевс, балха нормаш 200—250 процент массаза а кхоачашъе. Из хургда аз машар чIоагIбара юкъе хьош дола гIулакх.

Аьлти-Юртарча отделенен хьайбаш леладерий цIерах къамаьл даьча доярка нов. Горбаковас йоах:

— Оаха хаддаш, дунен берригача а къахьегама наха санна империалисташкара хьадех, атомнии водороднии герзашта деча тохкамашца цар дуне ца бIехдар, адамаш шоай хьаьнал къа а хьегаш машаре дахийтар. Тхо духьала да империалисташа леладеча бIехача гIулакхашта.

Кузнеца нов. Мальсаговс аьлар:

— Гитлер вар, цIаккха эшадергдац яхаш, ший эскар хестадеш, дерригa дуне шоай доала кIал хургда яхаш. Шийна доаггIар дIайийцар цо. Цхьа дезал санна кхотабенна духьал эттача дукххача къамех болча советски наха хьалхара дакъа а лоацаш йохайир цун бIеха фашизм. ХIанз ядерни герзаш дIа-юха а эгадеш дунен доал бедолла гIерт США-и Англени империалисташ. Бакъда, цIаккха а царга кхоачаргдоаца хIама да из. Дунен адамаша юхатохаргба агрессораш.

Совхоза болхлой комитета председатела нов. Бузуртановс ший къамаьлаца совхоза ерригa коллектив тIахьийхар, машара гIулакх дикача къахьегамца чIоагIдарна.

Митинге хиннараша массане а цхьабарт болаш атомнии водороднии герзашта тохкамаш делга а, уж герзаш хьаделга а дIадаккхар США-и Англени империалисташкара хаддаш хьадехаш йола резолюци тIаийцар.

Районе хьалха латта колхоз

Дахача шера сентябрь бетта вIашагIъеллай Первомайски районера А. Шерипова цIерах йола колхоз. Цу хана хьалъяь цхьаккха тайпара гIишлонаш яцар, хIаьта леладеш хьайбаш дацар. Цул совгIа оахаш дола лаьтта а кIезига дар.

Цхьабакъда, цу лоаццача хана а доккха хувцамаш хиннад цига. Колхоза правленес 2087 устагI ийцаб, фуна леладе 92 Iасилт ийцад, 5 отар хьалдаьд, иштта кхыдола балхаш даьд.

Укх шера ялат чуэцаш дика толамаш даьхад цар. Гурахьа кIа дIадийнача 354 гектарах хIаране тIара 12,5 центнер кIа чуийцад колхозникаша, хIаьта 66 гектара тIара юккъера лаьрхIача 17 центнер йоалаш гидуаргаш а чуийцай.

Иштта дика толамаш цар дахарах колхоза правленен йиш хилар колхозникашта авансах лаьрхIа, цхьан къахьегама денах 5 килограмм кхоачаш кIа дала, цул совгIа 1959 шера хIара бетта авансах лаьрхIа ялат тергдолаш фонд йита. Колхозо пачхахьалкхенга 8400 пунт кIа, 2400 пунт гидуаргаш 96 пунт тха, иштта кхыйола юртбоахаман продукташ елхкай, хIаьта дIаде фу кийча да колхозага.

Колхозе дикача балхаца белгалбаьнна ба колхозникаш Гомбатова Лида, Точиев Хьамзат, Эльмурзиев Юнас, Мурзабеков Башир, Льянова Калимат иштта кхыбараш.

Сийлахь-боккхача Октябра сийна тIаийца декхараш дика кхоачашдир цар.

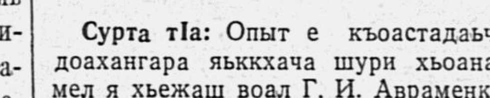
С. ДУДАРОВ.

Колхозни зоотехника диссертаци

Ерригсоюзни юртбоахаман выставке дукхаза а дакъа лоацаш хинна Московски областа Ленински районера Горьке цIерах йола колхоз мехка чухь дика сийдеш я. Артела хьайбаш леладечар шергара-шерга дукхагIа толамаш доах. Доахангара шура йоаккхилга хадданза дегIадоагIа. 1952 шера юккъера лаьрхIача 2778 литр шура мара Iаттагара ца яьккхача 1957 шера 4580 литр яьккхар. Иштта даьхача цу толамашта юкъе доккха дакъа да колхозни зоотехника Г. И. Авраменко. Йоккха говзал а опыт а йолча цу специалиста ше 1947 шера денз болх беш кIезига хIама даьдац хьайбаех боала пайда лакхбарна.

25 шу да Г. И. Авраменко цу балха тIа вола. Ший балха тIа воллашехьа а дешаш, зоотехнически лакхера дешар йисте даьккхар цо, хIаьта хIанз заочни аспирантура йисте а яьккха, диссертацена кийчлуш ва из. Цу диссертацена юкъе доаладаьд цо хьайбаша детI дарна а уж дегIа дахкарна а, хIаьта иштта деттача доаханах боалача пайдана а мерзача доакъарий болча лоархIамах дукххача шерашка ше баьккха зем а эксперименташ а. 1952 шеррехьа а тайп-тайпара ийна мерза доакъар телаш доахан дар колхозе. Цу гIулакхо торо елар силосаца эяь коартолаш (къаьстта хьажкIий силосаца эяь) эггара дикагIа дола доакъар хилийта. Из доакъар дуа доахан колхоза кхыча доаханал чехкагIа дегIа доагIа, цар лучул дукхагIа а 0,5 процент хьаьнагIа а шура луш да. Царех хьадаьннача деттача доахана юккъера лаьрхIача цхьан Iатто 4,5 процент хьоанал йола 20 литр шура лу дийнахь-бус.

ХIанз колхоза дерригача къонача хьайбашта оттаяьча схемах коартолаши силоси вIашагIаэяь доакъар тел.

Сурта тIа: Опыт е къоастадаьча доахангара яьккхача шури хьоанал мел я хьежаш воал Г. И. Авраменко.

Н. Кулешова сурт.

ТАСС фотохроника.

Республикан экономикеи культуреи дIахо а дегIайоалаяра хьакъехьа

М. ГАЙРБЕКОВ
Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатель

ВорхIлагIча ноябре вай Даьхен халкъаша, вайца цхьана прогрессивни мел долча дерригача адамаша а дездир Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизар. 1958 ш. из исторически ди ниисделар Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоацача XXI-ча съезда кийчо еча хана, цу коммунизм хьалъерий съезда сийна дерригача халкъо тIа-тIа а шерагIа социалистически яхь йоаржаеча хана.

Барт болча вежарий дезал санна, цIаккха а ца хиннача тайпара Коммунистически партеннеи цун Ленински Центральни Комитетаи гонахьа айхха кхотаденна накъадахар дукхача къамех латтача Советски Союза халкъаш Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара Коммунистически партес хьалхле лелаеча болхлой классои колхозни ахархошеи, вай мехкарча берригача къахьегамхошеи ССКП XX-а съезда исторически соцамаш кхоачаш а деш, хадданза а тIагIертта а дегIайоалаю промышленность, юрта боахам, айъю культура. Вай халкъ де бокъо а йолаш, доккхал деш да дунен тIа эггара хьалхагIа вай мехка Лаьттан искусственни спутник космосе урагIаяхийтарах, атомни электростанци йилларах, хIаьта хIанз кхы а керда боккха низ бола атомни электростанци болх бе йолаялийтарах, ша бохабу атомни кема хьадаь хи тIа даккхарах. Советски халкъо карадерзаду эри даьда лаьтташ, йоккхача вай Даьхен КъилбаседанаI Малхбоален а Iаьальмате йоккхий аренаш нах баха хувшаш эргайоах, дIаяхача хана хала хинна къахьегам дог гIоздоаккха, дог айду болх а баь дIаоттабаьб.

Вай мехка коммунизм хьалъяра тIехьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсаме дизза дакъа лоац Нохч-ГIалгIай мехкарча къахьегамхоша а.

Хала а дега гIоз йоацаш а дар нохчийи гIалгIайи халкъий вахар Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хиллалца. Пачхахьа колонизатораша, моттигерча кулакаша, бIаьхийча наха къиза Iувдар къахьегаш бола баха нах, моцал а къел а тIалоаттайора царна, къамашта юкъе моастагIал лоаттадора.

Коммунистически партес хьалхле а лелаеш Октябрьски революци яьнначул тIехьагIа мара, Советски пачхахьалкхен дерригача халкъаша, эггара хьалха шоай воккхагIа воша волча эрсий халкъо а деш, цIенча дегаца новкъостал дарца шоай къаман кортамукъал кхаьчар нохчгIалгIай халкъага.

Боахам тоабе а культура лакхъе а союзни автономни республикай бокъонаш шеръяро, къаьстта ССКП XX-гIа съезд хинначул тIехьагIа, новкъостал ду дукххача наьха кхы а дукхагIа инициатива а творчески активность а дегIайоале, Советски Союза хIара республикан боахама а хьакъала а низ дегIабоалабе.

Барт болча вежарий цхьа дезал а хинна дIаайтта вай мехка халкъаш эшабертбоаца низ ба. Уж тIакхача гIертар цаI да—коммунистически общество хьалъяр, цар дегагIоз а хьашташ а цаIаш да, цар уйлаш а йоакхо а цаI я.

СССР-а берригача къахьегамхой юкъарча вахарца дувзаденна доаца, хIара къаман хьашташ лоархIаш доаца, советски социалистически къамий барт-цхьоагIо йоаца вахар хила йиш йолаш а лерхIац хIанз советски наха.

Советски Iаьдал эттача шерашка вай мехка хьахиннад промышленноста керда доакъош—мехкдаьтта доаккхар, мехкдаьттах кхы хIамаш йоахаш дар, химически, машинаш ю, строительни материалаш ю, кхачан, кхы дукха дараш а. Овлан тIара хувцамаш хиннад юрта боахаме а. Духхьал укх тIеххьарча цхьан ах шера республике вIашагIтехай керда 62 колхози 11 совхози. Республико шерагара-шерга тIа-тIа дукхагIа лу мехка ялат, шура, даьтта, тха, баьца даараш, комсаш, сомаш.

Хадданза тоа а лу, дегIа а йоагIа форма къамани чулоацам социалистическии бола нохчийи гIалгIайи халкъий культура. Революци хилалехьа нохчийи гIалгIайи шоай йоазув дацар, шин процентал дукхагIа бацар дийша нах, уж а моллаш, боккхий базархой, дукха лаьтташ дола бIаьхий нах бар. Нохчийи гIалгIайи берашта яь 200 саг деша а вагIаш 5 школа мара яцар. ХIанз республике я 370 юкъарча дешара школа, 91 эзар саг деша а вагIаш. Массане а дешанза даргдоаца ворхI шерара дешар массанахьа чакхдаьккхад, хIаьта гор. Грозне юкъе доаладаьд юкъера дешар чакхдоаккхилга. Юкъерча дешара школа иоацаш цхьаккха район яц вай, хIаьта дукххача районашка массехк йолаш а я уж.

ДIаяхача хана Нохч-ГIалгIай мехка лакхерча дешара цхьаккха заведени яцар, хIаьта хIанз шиъ вуз я, 11 специальни школа я, 10 270 сат деша а вагIаш, царех 1445 саг нохчийи гIалгIайи ба.

1957 шера йиллай республикански историн, метта, литературан Iилма-тохкама институт, иллени халхареи къаман ансамбль вIашагIтехай. Кастта болх бе доалургда Нохч-ГIалгIай драматически театр. Революци хилалехьа нохчийи гIалгIайи шоай меттала арадоалаш книжкаш а газеташ а дацар. ХIанз арадувлаш да шиъ республикански 6 районнийи газеташ. Нохчашеи гIалгIашеи шоай меттала еш марксизман-ленинизман классикий, эрсий литературан классикий, советски писателий произведенеш. Халкъа творчество а художественни самодеятельность а дегIайоагIа, дуккха клубаш, культуран цIенош, библиотекаш ехкай, 200 совгIа киноустановка я болх беш.

Ши шу гаргга ха я нохчийи гIалгIайи халкъий къаман автономи юхаметтаоттае аьнна закон тIаийца. Цу лоаццача хана 232 эзар нохчои гIалгIаи шоаш баьхача мехка цIа а баьхка, республике бахача кхыча къамех болча берригача нахаца цхьана шоаш кхо ца беш болх беш ба боахаман массадолча доакъошка. Шабаьхкача дезалашта Iаьальмате доккха новкъостал ду пачхахьалкхено. Бахача наха цIенош деча, цIеношта ремонт еча, цIенош эцача, хьайбаш эцача 200 млн. сом. совгIа ахча деннад пачхахьалкхено. Цу ахчах а шоашкара рузкъа дIадохийташ а бахача наха шоашта хьалдаьд 17 эзар цIа, 16 эзар хьалдеш а латт.

Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизараи партен аргIан йоацача XXI-ча съездаи кийчлуш, 1958 шерара халкъа боахаман план ханал хьалхагIа кхоачашъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь, производственни йоккхий коталонаш яьха дезача денга баьхкар республикан къахьегамхой. Республикан промышленносто итт бетта йоагIа план 103 процент кхоачашъяьй, хIаьта халкъа боахаман совета предприятей коллективаша промышленни производствон ерригача объемах итт бетта йоагIа план 23 октябрехьа а 103,5 процент кхоачашйир. Итт бетта йола программа 100,5 процент кхоачашъяьй моттигерча Советий промышленносто. Къахьегама овсарлен итт бетта йола план 109 процент кхоачашъяьй. Дуккхача предприятешка продукцен дикал тоаяьй. Хьалхехьа а даьча лоархIамех, укх шера 10 бетта соахкарча шера цу ханаца нийсдича республике дукхагIа даьккхад мехкдаьтта — 13 процент, газ — 10,5 процент, электроэнерги — 24 процент, нефтеаппаратура — 25 процент, сборни аьшкбетона конструкцеш — 62 процент.

Мехкдаьттеи гази яккхара цхьайтта бетта йоагIа программа Сийлахь-боккхача Октябра совгIата дIадахача шера цу ханаца нийсдича дийнахь-бус доаккха мехкдаьтта 13 процентi газ 100 эзар кубометр совгIеи лакх а еш, 30 октябре кхоачашъеш, халкъа совета мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста промыслай управленен болхлошеи специалисташеи яьккхача йоккхача коталонах доккхал де йиш йолаш да вай. Нефтепромысловикий хьалхарча мугIарашка латт «Октябрьнефта», «Малгобекнефта», «Старогрознефта» коллективаш, хIаьта «Сунжанефта» болхлошеи специалисташеи хIанзехьа а шера йоагIа план йисте а яьккхай, хIанз 1959 шера чотах мехкдаьтта доаккхаш а ба.

Моторни доагам даккхара шера доагIа шоай социалистически декхараш ханал хьалхагIа кхоачашдир совнархоза нефтеперерабатывающи промышленноста предприятей коллективаша. Технологаша ноябре хьаеш йолча продукцега дIабода мах лохбара чотах 51 млн. сом гаргга кходаьд. План кхоачашъеш нефтепереработчикашта юкъе белгал баьлар нн. ГНПЗ № 2 йолча цеха начальник В. Ф. Дудник, нефтемаслозавода № 17 йолча установкан начальник Б. Ю. Басин, ГНПЗ № 9-и № 15-и йолча установкай оператораш — А. И. Иванникови, В. Т. Погосови, ПТК-а емкосташ цIенъю болхло — Х. А. Закриев, ПТК-а электрообессоливающи установкан оператора помощник С. Б. Нураев, кхы дуккха бараш а.

Белгалдаха дезаш да республикерча кхачан промышленноста болхлоша даьха толамаш а; укх шера дIадахача шера укх ханаца нийсдича цар дукхагIа яьй колбасно-ветчинни хIамаш 25 процент, кондитерски хIамаш — 16 процент, мерзача шури продукци — 25 процент, маькх а булкаш а — 10 процент, консерваш — 7 процент, арахецача продукцен ассортимент шерийр, продукцен дикал тоайир.

Дас санна, Коммунистически партеси цун ленински Центральни Комитетои еча йоакхонна жоп луш, юрта боахам чехкка лакхбара тIехьа лоаттабеча къовсаме холуш дакъа лаьцад Нохч-ГIалгIай мехкарча колхозийи совхозийи къахьегамхоша. 1953 шера денз 1958 шерга кхачалца йолча хана юртбоахаман ерригa культураш дIаювш дола кхаш 10 процентi хьажкIий кхаш 40 процентi дукхагIа хиннад республике. Цу хана чухь ялат даккхар 2,5 дукхагIа хиннад, цунца хьажкIаш 2 дукхагIа а хулаш. 1953 шера деннaчул 3,2 дукхагIа ялат деннад вай республико пачхахьалкхенна 1958 шера.

ССКП ЦК сентябрьски Пленум (1953 шу) хинначул тIехьагIа республике лоархIам боллаш болх баьб юкъара хьайбаш леладелгеи царех боала пайдеи дIахо а лакхбеш. Укх шера 9 бетта чухь колхозашкеи совхозашкеи божа 4420, жаи гаьзарийи 56 эзар, хьакхарч 4300 дукхагIа хиннай. Колхозашеи совхозашеи укх шера соахкарчул 106 килограмм лакхдир хIара Iаттагара шура йоаккхилга. 1953 шерца нийсдича республикан колхозашкеи совхозашкеи шура кийчъяр 2,7-за, фуаш — 2,2, тха — 1,5 дукхагIа хиннад.

Нохч-ГIалгIай мехко 25 июлехьа а кхоачашйир хлебозаготовкай план. ХьажкIаш, баьца дaараш, тха кийчдара шера йоагIа план а иштта тIехкхоачашъяьй. Дулхи фуаши кийчдара шера йоагIа план кхоачашъяь яла йоал республика.

Уж даьха толамаш хьахиннад юрта боахаманна доал делга тоадеш а дIахо а колхозни строй дегIайоалаеи машинно-тракторни станцеш эргаяхеп, обязательни поставкаши МТС-аша баьча балхах йоагIа натуроплатеи дIаяккхарах, кердача порядках юртбоахаман продуктай маьхех а уж кийчъяра хьалах а бола партени правительствони исторически соцамаш толамца кхоачашде колхозийи совхозийи къахьегамхой оарцагIабоахаш а партийнии советскии организацеша организаторски боккха болх бар бахьан долаш. Укх шера республикан колхозийи совхозийи бIаьсти кхашка ду балхаш кастагIа йисте даха кхийр, дIайийнача культураштa гIулакх дикагIа дир, дукхагIа овсарле йолаш пайда ийцар юртбоахаман техниках. Юртбоахаман балхаш толамца чакхдоахаш колхозаштеи совхозаштеи доккха новкъостал дир городашкарча къахьегамхоша. ССКП аргIан йоацача XXI-ча съезда баха мабоагIара накъабаха социалистически яхь а йоаржаяь, республикан юрта боахама къахьегамхоша шоай социалистически декхараш кхоачашдир: хьажкIаш а тIехьа 7,6 млн. пунт ялат декхар пачхахьалкхенга 1 ноябрь тIакхоаччаш, 2 млн, 54 эзар пунт план тIехкхоачаш а еш. Колхозашеи совхозашеи дIадувча фух шоаш Iалашъяьй, доакъар кийчдеш йоахк, хIара Iатта лаьрхIа 16 тонн йолаш, дика хьажкIий силос кийчъяьй.

ХIанз укх сахьата колхозийи совхозийи къахьегамхой боахк хьай-

Ӏан кӀал яхара кхерам болаш я хьажкӀаш

Дукха ахча а дӀадахийта, наьха къахьегам, механизмай болх а тӀабихьа, кхыча культурашца цхьана хьажкӀаш дӀайийнай укх шера Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхозо. Царех ялатийна лаьрхӀа чуэца езаш я 3 500 гектар. Дика хьийкъай цига из культура. Цхьабакъда, ерригача хьажкӀех 13 ноябре кхаьчача хана чуийца яьннаяц 1 124 гектар мара.

Тахан шелал эттача а хӀана эттай ала йиш йоацаш тӀехьаяхай гуйра. Иштта кӀезига мара ца йисача болх булургболча ханага а хьежача, чуэца езаш йолча хьажкӀашка а хьежача Ӏалаьмате мелалел отделенешка из болх. 10-ча ноябре денз 13-ча ноябре кхаччалца йолча хана цхьоалагӀча отделене чуийцараш 59 гектар мара яц, вешта аьлча дийнахьа 20 гектар гаргга мара чуэцац цига хьажкӀаш. Бакъда, Ӏан кӀал дахара кхерам болаш латта ялат дага а доаллаш дика къахьегаш цхьабола нах-м ба отделене, цар толамаш газеташ тӀа а дийцад, хӀаьта а, кӀеззигача наьха низах йистебаргболаш бац из болх.

ШоллагӀча отделене 1 100 гектарах 545 гектар мара чуийцаяц 10-13 ноябре. Юккъера лаьрхӀача дийнахьа 36 гектар мара хилац царех. ХӀаьта кхоалагӀча отделене дийнахьа 27 гектар хьажкӀий чуэц. Ерригача 800 гектарах чуийца яьннаяц 290 гектар мара.

Иштта мела лелача балхо гойтачох хьажкӀаша шоашка дӀабаха мах меттаоттабойя тамаш я, цул совгӀа соахка хинна гӀулакх юха а отта гаьна доацаш а да. 1957 шера дӀайийна хьажкӀаш укх шера февраль бетта а тӀехь чуэцаш баьхкар совхоза болхлой.

Совхоза балхага района организацеш ца хьежача яргйоацаш да цига лела гӀулакхаш. Дикка ха хьалха аьннад совхоза директорага нов. Мальсаговга партен райкомо, кхыметтел ка бола ялат чуэцаш йола комбайнаш а сихагӀа юха тоа а йийя хьажкӀаш тӀа оттае, аьнна. Хала а атта а тӀеххьарча деношка кхычахьара яьхкараш а йолаш, болх бе йолаялийтай 14 комбайн.

Совхоза керттера инженер декхарийла ва сахьат а минут а ца йоаеш ерригa техника хьажкӀаш чуэцарна оарцагӀьяккха. Бакъда, хӀанз хьагучох цо дукха теркам ца беш лел механизмай болх. Шийна тӀера бехктохкам цунна бовзийта мегаргболаш во вӀашагӀцеллад цо ялат чуэцарна механизмаш кийчьелга.

Ялтийга шийга дӀабода мах лохбара терко а йоагтӀача бесса йиц совхозе. Совхоза новкъостал де юртбоахаман техникумера студенташ йиц а, иззамо кхычахьара а яьхка машинаш совхозо бензин чу ца доттар бахьан долаш дӀаьхача денна болх ца беш латташ хул. Доагам чу а детта кхай тӀара хьажкӀаш хьатта хьакхахьа хьожайича а новкъостал дергдар цар совхоза. Договорах АТК-ра яьхкача машинашта бензин лоаттаде а, цул совгӀа тонно-километрах боаггӀача бесса, бизза мах бала а беза совхоза. Из цаӀ хинна Ӏац иштта дола гӀулакхаш совхозе, дувца велча шортта да уж.

Лоадам боаца «хӀамилгаш» да уж гаьннара хьежача. Цхьабакъда дӀатехкача ялатий мах безбеш цунна ЮтӀадуж царга дӀа мел дода ахча. Уж «хӀамилгаш» теркалдеш ца хилча пайда а луш болх бергбац цхьаккха а предприятес.

Дукха ха йоацаш партен райкоме совхоза балхах дола гӀулакхаш дувцаш «Назрановски» совхозо шоашта новкъостал делга хьоадича вагӀачара кулг а тесса аьлар нов. Мальсатовс: «тхо тхоаш даргда тхой болх баь, тхона дезац наьха новкъостал». Тахан гуча да новкъостал доацаш йисача «Октябра 40 шу» яхача совхозо ялат миштa чуэцаргда.

ХьажкӀаш Ӏан кӀал ца яхийта торо я республике а районе а. Духхьал цхьан Наьсарен районе 740 совгӀа комсомолец ва. Совхоза ялат малатӀча хьал тӀа да царга дӀа а довзийта уж цу гӀулакха оарцагӀбаьхача Ӏалаьмате доккха новкъостал далла нах ба уж.

ВЛКСМ Наьсарен райкомо ВЛКСМ обкомагара а новкъостал деха мегаргдар из болх йисте баккхарна кагирхой оарцагӀбаха. Хетаргахьа иштта инициатива йоаржайича комсомола райкомо ший декхар кхоачардергдар.

Цул совгӀа хьажкӀаш чуийца яьннай «Назрановски» совхоза Яндарерча, Буро-кӀалхарча, Ӏаьлаюртарча, Аьлти-юртарча отделеней коллективаш. Шоай лоалахошта ялат ца дойташ чуэца новкъостал де уж а хургбац духьал.

Района организацеша совхоза ший яраш йоацаш кхыча организацешкака, къаьстта «Назрановски» совхозера а йохийташ техника-м яхийтай цига новкъостал де. Теххьарча деношка цига хьажкӀаш чуэцаш 14 комбайн а я. ХӀаьта а кӀезига низ ба из ялатий дукхалгеи йисача хан кӀезигалгеи диллача.

Района организацеша е еззача бесса терко а яь тӀехьа ца а тетташ болх вӀаштӀехьа ца боаккхе Ӏан кӀал дахара кхерам болаш да совхоза ялат.

З. ДАУРБЕКОВ.

1958 шера 10 ноябре кхаьчача хана Нохч-ГӀалгӀай АССР-е хьайбай продукташ кийчъярах йола

СВОДКА

	процентех	
	шура	дулх
Ножай-Юртовски	139	134
Веденски	121	68
г. Грозни	109	80
Шелковски	103	114
Наурски	100	100
Грозненски	100	101
Ачхой-Мартановски	99	52
Саясановски	97	143
Надтеречни	95	66
Урус-Мартановски	94	82
Советски	91	162
Сунженски	89	96
Гудермесски	88	88
Шалински	84	69
Курчалоевски	84	108
Каргалински	82	85
г. МагӀалбик	71	71
Первомайски	66	62
Назрановски	49	90

Шера йола план кхоачашъяьй

Ачхой-Мартановски райпромкомбината коллективо сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизареи партен XXI съездеи сийна социалистически яхь а йоаржаяь 27 октябре шера йола план кхоачашъяьй.

Коллективо баь болх дика бӀаргагу укх цифрашка хьежача. Планах 207 эзар сома продукци арахеца езача 336 эзар сома продукци арахийцай цар. Укх шера гӀишлонаш хьалъе эшаш йолча хьуна 6048 кубометр еннай, хӀаьта 593,7 эзар клепкокомплекташ еннай.

ТӀайийца декхараш толаме кхоачашдарна коллектив оарцагӀйоакхаш чӀоагӀа новкъостал дир партийнии профсоюзнии организацеша. Коллектива юкъе агитационнии организаторскии болх дика бир.

Белгалбаьнна дика къахьийгад болхлоша: Муходжиев Ширванс, Гамтин Павела, Шахтомиров Супьяна, Ахматов Ӏабдула дуккхача кхыбараша.

ХӀанз райпромкомбината коллектив шийи берригa низ тӀабахийта болх беш я партен XXI съезда толаме духьала яхарна. Съезд хьаеллади хьатӀакхоаччаш, 1959 шера йоагӀача продукцех 500 эзар сома продукци яла лаьрхӀад цар.

Сийдола бригада

Нохч-ГӀалгӀай совнархоза гӀишлонийи гӀишлони-материалий Управленерча коллективашта юкъе дика сий долаш я Харченко Василе кулгалду плотникий бригада. Цу бригадацара дукхагӀа бараш города строительни училищера баьхка ба. Къахьегама тӀера болча къонача гӀишлошъераша коммунизм хьалъяра гӀулакха дӀалу шоашта де могаш дар. Бригада дуккхача шерашка социалистически яхье котоланаш йоахаш хьайоагӀа.

ХӀанз Харченко бригада Ленински районе бани хьалъеш я. Бригадацарча 25 плотнико шоай нормаш тӀеххкоачашъю, хӀаьта цхьабараша шозза дукхагӀа а йоах нормаш. Еррига бригада пхе даькъа йийкъа я, боаггӀача тайпара болх бе ховргдола плотникаш керте а болаш.

Сайрийна болх йисте баьлча звенощца цхьана дага а воалаш кхоанарча денна график оттаю бригадира, хьабаь болх дукхагӀа Ӏовргболча тайпара болхлой дӀа-юха нийсбу.

КӀезига лоархӀам болаш дац балха говзал кхы а дикагӀа Ӏомаярна бригадо хьега къа. Каст-каста хул нов. Харченко бригада а звеношта а дикагӀа йола опыт, балха керттера методаш йовзийташ. Цул совгӀа болхлоша Ӏомадаьчун ше тохкам а бу цо. Болх дикал йолаш хилийтарнеи гӀишлоний материалаш кхоаярнеи къовсам лоаттабу коллективо.

Новкъоста Харченко бригадас октябре баьча балхах 10 кубометр хьун материал кхояьй.

Сурта тӀа: нов. Харченко мукъача хана плотникий звенон коллектива «Строитель» яха газет дешаш воалл.

И. ПЛИЕВ.

Наха сийду къахьегамхо

Даьй мехка цӀавалехьа Гурьев яхача городе нефтяникал болх беш хилар Абубакаров Абу. Дика болхло лоархӀаш вар из Гурьеве.

Нохч-ГӀалгӀай республика юхаметтаоттаяьчул тӀехьагӀа ше цӀавеча, дукха ха ялалехьа Грозненски Крекинг-заводе операторал балха вахар Абу. Эрсий новкъосташа дика гӀо а деш завода 3-ча цехе болх бе волавенна из, дукха ха ялалехьа ерригача завода коллективо дика сий деш белгалваьлар.

Шийна цӀеноше де волавеннача Абуна транспортаца а цӀеноашта эшача материалашца а дика гӀо дир завода кулгалхоша.

Абу хьинар долаш а хьаьнал къахьегаш а болхло хилар гучадаьннача завода коллективо цунах боккха тешам бир: СССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержар из. Шийх коллектива бенна тешам боабац Абус. Массаза бувзам ба цун харжархошца.

Партен XXI съезда сийна лелаеча социалистически яхье, дика толамаш доахаш я Абубакаров Абу лакхехьара оператор вола 3-ча цеха коллектив.

А. ИСАЕВ.

Школан вахара производствацара бувзам айхагӀа бувза

Ховча бесса, хӀанз Коммунистически партес а Советски правительствос а оттадеш латт хьалкхувш йоагӀа тӀехье къетамца хьалкхеяра система хувцилга. Из ду школан вахарцара бувзам чӀоагӀбара духьа, мехка халкъа образованен система дӀахо дегӀайоалаяра духьа. Партес лерхӀ хӀара саго къахьегарца вай общество дӀахо дегӀаярна дакъа лаца дезилга. Хьалкхувш йола тӀехье вахар довзаш, къахьегарца безам болаш, кийчъелга, социалистически обществон принципаш езаргйолаш кагирхой хьалкхебар — из да хӀанзарча школан керттера декхар.

НГӀАССР цхьайолча школаша дика опыт Ӏоаяьй дешархой бригадай болх вӀашагӀболларна. Масала, цу тайпара бригада 1956 шера вӀашагӀъеллай Сунженски района Нестеровски школе. Цу бригадан дешархой кхоалагӀа шу да «Путь к коммунизму» яхача колхоза кхашка болх беш бола. Цу бригадан опыт дикка ювцаш да хьехархой говзал лакхайоаккхача института арахийца бюллетень.

ХӀара шера дешархоша боккха производственни болх бу. Цар хьалкхею гибридни хьажкӀаш, гидуарган, томаташ, горох; болх бу комсий а сомий а бешамашка, ялат чуэцаш, йол хьокхаш.

Бригадан механизаторий звенос,— йоах бюллетена тӀа,— лаьтта оах, макха боакх, ялат дӀадув, культиваци ю; ялаташ чуэцаш дешархоша болх бир комбайнаш тӀа, лафетни жаткаш тӀа; йол хьокхаш — тракторни а самоходни а косилкаш тӀа; комсий бешамашта, огородашта, сомий бешамашта молхаш етт. Дешархоша иштта болх баьб хьайбаш леладеча фермашка а. Дерригача бераша кхоачаш а, тӀехкоачаш а йора нормаш, болх дика бора.

Укх шера бригадас ерригача юртбоахаман культурай дика хьувкъам баьккхаб. Масала, баьца даарий участке дешархоша хӀанззе а 15 гектара тӀара 3750 центнер томаташ яьхай. Дешархоша лакхара хьувкъам баьккхаб хьажкӀий а. 3500 сомал дукхагӀа ахча даьккхад къонача шелководаша.

«ХӀама хьадеш къахьегамца дешар айхха дийзад» аьнна керте яздаьча дувц — дешархой бригаде болх беш бераша практике леладир шоаш теорех Ӏомадаьр, биологени юртбоахамани урокаш тӀа Ӏомадаьр.

Юрта боахаман теори кӀоаргагӀа йовзарна бригадан членаша хӀара шера Ӏан хана юрта боахаман специалисташа кулгал а деш факультативни дешар деш.

Иштта гӀулакхаца берригa болх бу теори практикаца айхха ювзаш. Из лаьрхӀа да колхозий а совхозий а дикагӀа бола болхлой дешархошца вӀашагӀабеттабалар. ЦӀи хезача хьайбаш леладераша, садоводаша, механизатораша, дувц шура, дулх, даьтта хӀара сага сих даккхарна Американа тӀехьа кхера декхар сихагӀа кхоачашдарна шоаш къовсам мишта лоаттабу.

ЧӀоагӀа уйла тӀаяхийта ладийгӀар дешархоша хьакхарчий ферман дикагӀча бригадира М. Бородаевс, дикагӀча дояркас Т. Кугаевских, бригадираша И. Нечаевс, М. Сидоровас даьча къамаьлашка. Уж тайпа беседаш яьй колхозий а НГӀАССР юрта боахаман министерствон а агрономаша.

Колхозхой раьза ба бригадан балха. Колхозникаша чӀоагӀа баркал оал шоай къонача гӀончашта, артела доккха новкъостал дарах, хӀаьта тӀа а хьех: школа йистеяьккхача шоай кхашка а фермашка а болх барна.

Бюллетень хоза кийчъяь а дуккхача тиражаца арахийца а я. Цо доккха новкъостал дергда вай республикан школашта дешархой производственни бригадаш вӀашагӀйохкара дикагӀа йола опыт дӀайовзийта.

Н. СЕМЕНОВ.

Халкъа дешар эргадаккхарах йола предложенеш

Къахьегамо нийса хьалкхеву саг

Укх сахьате вай мехка педагогаша, даьш-ноаноша, мехка общественносто дувцаш да халкъан дешар эргадаккхара дешаш, лакхара а юкъера а школа вахара гаргаозара наькъаш. Дукха дийцад уж дешаш тха школе а. Тха школе массехказа хиннача даьй-ноаной собранешка, профсоюзни собранешка,— педагогически советашка цу дешай хьакъехьа дийцараш теркал де мегаргдолаш да.

Цу собранешка къамаьлаш даьчар белгалдора укх сахьате советски школа дунен тӀа хьалхарча моттиге латтилга. Советски Ӏаьдал латтача 41 шера вай мехка культура а дешар а лакха мел даьннад дика хов тха станицех Нестеровскех а. Революци хилалехьа станице бахача нахах дукхагӀ бараш йоазув ца ховш бар. Станице яр цаӀ церковно-приходски школа. Цу школе ши класс мара яцар, хӀаьта 30 бер мара дацар деша дагӀаш. Деша аха вӀаштӀехьадалацар бӀаьхийча наьха берий мара.

ХӀанз станицера бераш мах боацаш юкъера дешар деша йиш йолаш да. Дийнахьарчеи сайринарчеи школашка 900 совгӀа саг ва деша вагӀаш. Станице болх беш 60 совгӀа саг хьехархой, лораш, юрта боахама специалисташ ба.

Станицерча къахьегамхошта лаьрхӀа я колхоза клуб, культуран станични цӀа, стационарни киноустановка, шиъ библиотека. Станицана радиофикаци а электрофикаци а яьй.

Цхьабакъда вай советски халкъа оамал я карагӀдаьннача толамех тоъам ца беш хилар. Вай мехка юкъера школа мел дика яле а, цун балха юкъе дукха кхоачамбоацараш да. Царех эггара кертера дар да школа вахарах хьакъаьста хилар. Юкъерча школе дика кхетам Ӏомабаь, йоазув ховш бола кагирхой болх бе карагӀдоалаш хилац. Нестеровски юкъерча школас тӀеххьарча шин шера 60 совгӀа саг арахийцав, цхьабакъда «Путь к коммунизму» яхача моттигерча колхозе болх беш царех кӀезига нах ба. Из хьал эттад школас дешархошта юрта боахам безаргболаш кӀезига болх баь хиларах.

Массаварг а раьза ва дешар шин даькъа декъара. Хьалхарча даькъе дешархоша йоазув Ӏомаду, техника а къахьегам а кӀоаргагӀа бовза а бовз царна. ШоллагӀча дакъе чакхдоал юкъера дешар, хӀаьта дешархочо хоадам боллаш професси а Ӏомаю. БархӀ шера хургйолча школе 1—4 классашка истори, Ӏаламдовзар, географи хьеха дезац (цу предметех бола кхетам дешара урокашка бала йиш я); иллеш доахилга, сурташ дехкилга, физкультуран специалисташа хьеха деза; доазол дехьарча къамий мот 3-ча классера денз хьийхача бакъахьа ба.

Кердача хьисапе йолча школан дешар айхха къахьегамца дувзаденна долаш хила деза. Къахьегамца мара нийса хьалкхеве йиш яц саг.

М. ФРОЛОВ,
Нестеровски школан завуч.

Къона полиграфисташ

Газеташи журналаши дешача хана вай теркалбераш корреспонденташ ба. Газеташта кепа тохаш бола болхлой-полиграфисташ бӀаргагуш бац. Цар болх печата гӀулакха чӀоагӀа лоархӀаме ба, хӀаьта чоалханеи халеи а ба. Цудухьа цар гӀулакхаш дӀадовзийтар лов сона газет дешарашта.

«Ленина байракх» газета издательствон типографе шиъ цех я: наборнии печатнии. Наборни цехе къаьст - къаьстача алапехи хьаракехи тайп-тайпарча газетни материалий тексташ вӀашагӀъетт, хӀаьта печатни цехе царна кепа етт. Цкъарчоа наборщикеи печатникеи болх атта хетт. Из таьнна ишта дац. Боккха теркам, говзал, сабар эшаш балхаш да уж.

Тха коллектив дукхагӀа долча даькъе къонача болхлоех латт. Дукха ха яц уж типографе болх бе болабенна а. ГӀалгӀай мехкарий Торшхоева Люба, Таутиева Тамара, Шадыжева Зоя тӀагӀертта полиграфистий говзал Ӏомае болабелар соахка шоаш балха баьхкача хана денз. ХӀанз цар говзал дикка хоалуш я. Укх деношка Торшхоеванеи Таутиеванеи цар балхашка хьожаш хиннача комиссес 5-гӀа разрядаш елар. Хьаьнала болх беш ва наборщик вола Зангиев Тухани печатница Соломатина Любови.

Тха къонача болхлой гӀулакхаша къаьгта тешалду царех говза полиграфисташ хургхиларна.

Х. ХАМЧИЕВ,
Наьсарен района типографен директор.

Дика я тха тика

Первомайски хьуна участке йолча продовольственни тика чу укх шера апрель бетта вера керда продавец Домбаев Муталип. Массехк дийнахьа цо болх бича гучадаьлар торговлен болх дукха безаш а дика беш а из волга. Цу хана денз хьавоагӀа Муталип хьуна участке баха нах кхачан продукташца дика Ӏалашбеш. Цо лелаеш йола тика масса хана цӀена хул, шортта товараш долаш хул. Нагахьа санна ер е вож товар кхоачам хиллал деце ха ца къовсаш базе вода Муталип. Белгалде деза база а гаьна, Ермоловке, йолга. Дамбаевс нахага хетта а хетташ, эшар малагӀа да а ховш, хадданза лоаттаду ший тикаь чу товар.

Б. КОДЗОЕВ.

„Сердало" тӀа яздаьчун ларах

„Пассажирий йоакхо яц"

Иштта кертаяздаьр долаш яр укх шера 11 сентябре тха газета тӀа араяьнна статья. Цу статья тӀа дувцар Грознерча Орджоникидзе цӀерахча майдане, Грознерча таксомоторни боахама таксисташа-шофераша, таксеш сувцача моттиге, очереде а этта хьежаш нах латташехьа а моллагӀа бола, очереде ца латта нах а ийца дӀаух яхаш. Цу статьяна жоп луш хоам бу Грознен таксомоторни боахама начальнико:

—«Заметка тӀа дийцараш бакъхиннад. Пассажираш культурни Ӏалашбарахи таксеш латтача моттиге хила йогӀача порядкахи лаьца беседа яьй таксомоторни боахама шофераша.

Статья тӀа йийцача сарахьа, 64-68 автомашина шофера нов. Машковскес (ювцача сарахьа нов. Машковскес, диспетчер хиннача Костоевс, шийга очереде латташ бола пассажираш кхувла аьлча, цун духьал тоам боаца къамаьл а даьд, цул совгӀа цо яхар а даьдац) леладаьча гӀулакхех цунна цӀенхоштта дӀахайтад, цу тайпара гӀулакх, цӀаькха дойя машина тӀара дӀавоакхаргхилар».

Бераштa—хозеи, паргӀатеи, дарегӀеи барзкъаш а когагӀирс а

— Хьахьокхал сога ворхӀ шу даьннача кӀаьнка мегаргйола пальто, — аьлар цхан кхалсаго Горпромторга «Детски мир» тикаь продавецага.

— О! Дукха ха я тхога цу тайпара пальто йоаца, — жоп делар продавеца.

— ХӀаьта, берий пасаташ йий шуга? — хаьттар кхалсага.

— Фу ях Ӏа! Тхона дага а дагӀац тӀеххьара тхоашка маца хиннай уж пасаташ,— гӀайгӀане аьлар продавеца.

— ХӀара денна покупателашта хьалхишка тхо цӀий дала дезаш гӀулакх тӀакхоач тхона. Оаха аргӀатӀа оалача «акага» ла а дийгӀе дӀаух тха покупателаш, — дувц тика заведующи йолча А. Т. Ковалевас.

Дукха ха йоацаш дог гӀоз доаккхаш кхаа хезар даьштеи ноаноштеи — Универмаге йохкаш 35—36 размер йола берий батинкаш я, аьнна хезар царна.

ГӀадбаха уж сихха магазине баьхкар. Бакъдар из — цу номерех йола батинкаш йолаш яр. Мишта яр уж?

Хьамча айраш а долаш, еза а йолаш, вӀалла кога тӀа ца товш а хьакхий цӀекахь яь а яр уж. ХӀана телхабу цхьаболча ейгача промышленноста кулгалхоша ССКП ЦК-аи СССР Министрий Советеи «Берий барзкъаши кога гӀирси дикагӀа а, ассортимент шерагӀа йолаш а дукхагӀа арахецарах» бола соцам, яхаш уж «кхайкаш» санна хетар цу батинкашта дӀабӀара хьежача.

Езе а ца езе а ха шел луш ма латтий, берашта когагӀирс ма эший — дӀайойра ужаш а. Цхьабакъда зӀамагӀа йола размераш, 28-гӀа а цул лакхехьара а размераш йола когагӀирс боацаш ба. Йоацаш я берий пальтош а.

Йоккха йоакхо ю вай мехка берий. Бераш вай дикагӀа йола тӀехье я, цар дог хьестаргдолаш хила деза царна кийчду барзкъа, хӀаьта дикеи чӀоагӀеи а хила деза из.

Цхьабакъда цхьаболча ейгача промышленностеи торговлени болхлоша цу гӀулакха йизза йоакхо-м йиц.

Эггара кийчдеш аттагӀа дарех барзкъа да зӀамигача, когаш даханза долча бера исхале барзкъилгаш — цун эггара хьалхара «хачи». Дац уж барзкъаш а магазинашка. Уж кийчде декхарийла йолча горпромкомбинато кхоачам хиллал кийчдац уж.

Хьо ма вий, горпромторга директор нов. Мостовой, эггара хьалха шоай системах йолча, хӀамаш гегача предприятей балха бехктокхаме вар.

ЗӀамигача берашта эша комплекташ а хилац тикашка. Уж берий комплекташ кийчъе декхарийла я горпромторга комбинат (директор нов. Морской), бакъда укх тӀеххьарча кхаь бетта специализированни тикачу цхьа комплект-м кхаьчаяц.

ХӀанз берашта чӀоагӀа эш исхале барзкъаш — берий хачеши, кофточкаши, маьха деза а доацаш дӀайха а паргӀата а берий барзкъаш. Уж а кийчдеш яц горпромторга комбинат.

Ха шел яларца чӀоагӀа эшаш да пасата барзкъаш. Уж долаш да тикашка. Бакъда хачелгаш лоаца я. Цудухьа дӀаийдац уж. ВӀалла йоацаш я тикашка берий пасагаш. Вай республике чӀоагӀа эшаш я пасаташ ю фабрика.

Берий барзкъаш арахецара эггара бехктокхамегӀа бола горпромторга кулгалхой цу гӀулакха бебашха боацилга хьахьокх укх тайпарча бакъдолчо ; йиӀигий пальтош кӀаьнкий пальтошта тара а йолаш тег. Цул совгӀа еррига пальтош цхьоалагӀча ростах а я.

Цу дерригача кхоачамбоацарий терко а яь берашта кхоачам хилал а дика хьадаь а барзкъаш хилийтара йизза йоакхо е еза.

С. СЕМЕНОВ.

баех йоахача продуктай план ханал хьалхагӀа кхоачашъеш, гурахьа дув ялаташ чехкагӀа дӀадийна доахаш, зябь аьха йоаккхаш, сомий а комсий а бешамаш дӀаегӀа йоахаш. юкъарча хьайбашта Ӏан тӀехь ю кийчо йистеяккха гӀерташ.

Юрта боахам чеххка лакхбара декхараш толамца чакхдаха лоаттабеча къовсаме Ӏалаьмате боккха лоархӀаме болаш ба юртбоахаман дикагӀа бола болхлой, цар балха толамаш шерра дӀадоаржаде деза. Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза дояркас нов. Т. И. Кугаевских ше деттача доахах хӀара Ӏаттагара 4119 килограмм шура яькхай. Урус-Мартановски района Красноармейски совхоза дояркас нов. Е. П. Скибос хӀара Ӏаттагара 3216 кг шура яьяккхай. Курчалоевски районерча Ленина цӀерахча колхоза дояркас нов. К. Тазбаевас — 2300 кг яьккхай.

Хоастаде доагӀаш да механизаторий, коа тӀара оалхазараш леладерий, юрта боахаман кхыча болхлой толамаш а. Масала, Урус-Мартановски районерча Красноармейски совхоза трактористаша нн. Д. Гантиевси, С. Закаровси планах 33 йоагӀача 50 гектар гурахьа дув ялат дӀадув цхьан сменах. Наурски районерча «Россия» яхача колхоза комбайнера нов. И. Ф. Колпиковс хьажкӀаш чуэцаш дийнахьара норма 200 процент кхоачашйора.

Дукха а да уж тайпа хьокхамаш. Вай республикерча хӀара колхозе а совхозе а юртбоахаман продукташ дӀахо дукхагӀа хилийтача торонех дувц цар, юрта боахаман министерствос, цун Ӏилмани дикагӀа йолча опытеи отдело, юрта боахаман районни инспекцеша, моттигерча партийнии советскии организацеша тӀагӀертта дикагӀа болча болхлой опыт дегӀайоалаяр, республикерча юрта боахаман берригача къахьегамхой де йиш йола гӀулакх цох дар дӀадех хьокхамаша.

Промышленносте, юрта боахаме, культурни гӀирс хьалбеча даьха толамаш дувцаш, республикерча цхьайолча промышленни предприятей, колхозий, совхозий балха тӀехьа дола кхоачамбоацараш а белгал ца даьхача даргдац. Производственни планаш кхоачаш ца еш, кхыметтел тӀехьадусаш промышленни доакъош а да вай, сртоительни материалаш ю промышленность, хьуни дахчах-хьух хӀамаш юи промышленность санна яраш а йолаш.

1958 шера капитальни гӀирс хьалбе республикана хьожадаьд 700 миллион сом. Иштта дукха хьалъеча гӀишлонашта дуккха строительни материалаш арахеца еза, цар дикал лакхъе еза, царга дӀабода мах лохбе беза. Промстройматериалий управленен, моттигерча промышленноста министерствон, промсовета предприятеша, совнархоза цхьайолча предприятеша етта а тхов тӀа юлла а кирпишк яра планаш хадданза кхоачаш ца еш хилар ла йиш йоацаш да. Юрта дуккха гӀирсаш хьалдеш хиларца дувзаденна хӀара колхозеи совхозеи шоай кирпишкий заводаш хила еза ха хьаэттай. Етта а тхов тӀа юлла а кирпишк, кӀир, эрза аьргаш, моттигера хьу яккхар чеххка лакхде торонаш я дуккхача районий. Республике еш латта гӀишлонаш пенаш деча а тхов тӀа юллача а материалаца хьунаца Ӏалашье, йолаш йолча етта а тхов тӀа юлла а кирпишк еча заводий производственни мощносташ дегӀайоале еза, производствон процессашта механизации автоматизации е еза, керда предприятеш хьалъе а хьуни хьух-дахчах хӀамаш юи промышленность дегӀайоалае а еза.

Дуккхача промышленни предприятей балха тӀехьа эггара а доккхагӀа дола кхоачамбоацар валовой продукцен план кхоачаш а еш, цар цкъаза ассортиментах доагӀа товараш ара ца хецар да. Цу предприятеша оттаьча ассортиментах продукци арахецар дӀахьош хиларна цӀенхоштта терком тӀабахийта декхарийла я министерствашн управленеши. Ейгача промышленноста а промсовета а предприятешка лоархӀам боллаш шерде деза берий ассортимента товараш эггара зӀамигагӀа долча бераштa эша комплекташ дукхагӀа ара а хецаш. Мебельи цӀагӀа эша хӀамаши санна долча товарий ассортимент шеръеш хадданза болх бе декхарийла я республикан моттигера промышленность. Вайцига толамца хьаде йиш йола товараш арахьара тӀакхухьилга дӀадаккха деза ха хьаэттай. Производствон отходех хӀамаш еи бахача наха эша эггара тайптайпара дола товараш арахецаргдола производство вӀаштӀехьа яккхеи могарг а да декхарийла а я совнархоза дуккха йола предприятеш.

Капитальни гӀишлонаш хьалъяра план кхоачашъярах тийша да халкъа боахаман дерригa доакъош толамца дегӀадари дӀахо а къахьегамхой вахара хьал тоадалари. Из иштта дале а, цу лоархӀамерча участке гӀулакхаш вӀаштӀехьа дац. Капитальни гӀишлонаш хьалъяра шера йоагӀа план 63 процент мара кхоачашъяьяц. ЦӀенхоштта тӀехьадусаш да наха чубаха цӀеноош хьалделга а. Наха чубаха цӀеноош хьалдаь йисте а даьха, эксплуатаце уж дӀадалара шера йоагӀача планах 9 бетта 54 процент мара кхоачашъяьяц. Шу йисте дала юхе йисача хана промышленни предприятей, социально-культурни учрежденей, нах чубаха деча цӀеной еррига пусковой объекташ эксплуатацена юкъе яхийта еза.

ЦӀенхошта болх бе беза юрта боахаме 100 гектар лаьттан тӀара лаьрхӀа йоаккхача дарегӀарча продукцен хьакъехьа вай тӀехьадусаш хилар дӀадаккха. Лаьтта леладара, юртбоахаман культураш хьувкъилга лакхдара, республике дӀае йолаяь керда технически культураш шекар доаккха свекла, хо, тхьамка дувлга вӀаштӀехьа даьккха дӀадоладе деза, республикан районий Ӏаламан — экономически хьалашка хьежжа. юртбоахаман доакъош мадоаггӀара дӀа-юха нийсле деза. Хьайбаш леладераша шоай низ тӀабахийта беза хьайбашта ду гӀулакх тоадарна, парех бола пайда лакхбарна, хьайбашта юкъе эггара чехкагӀа дебаш дола хьайбаш хиларах тарра, хьакхарч чулоаттаелга лакхдарна, коа тӀара оалхазараш дегӀадоаладарна, къаьстта хи тӀа лелараш а доаладеш.

Уж доккхий декхараш кхоачашдеча къахьегамхой оарцагӀбоахача боккха лоархӀам болаш я вай культурно-просветительни учрежденеш. Бахача наха юкъе политически-кхетама болх бе къаьстта цхьаболча наьха вахара чухь дӀаяхача замалах хӀанз а юхедисаьча воча хӀамашца а дын гӀулакхашца а къовсам лоаттабе, производственни дикача опытах шерра пропаганда йоаржае мел эша ерригa торонаш я республикан городскойи юртарчеи районий. Культура дӀахо а лакхъеча ла йиш йоацаш да дуккхача районашка дерригa бераш школешка чу ца озар, къаьстта нохчийи гӀалгӀайи йиӀигаш а йолаш. Партийни, советски, комсомольски организацеш цу деша къаьстта терком тӀабахийта декхарийла я.

* * *

Партен аргӀан йоацча XXI-ча съездо ший болх дӀаболабу исторически ди тӀакхача кхаь беттал кӀезгагӀа ха йисай. 1959—1965 шерашка вай мехкара халкъа боахам дегӀабоалабара контрольни цифраша советски халкъа хьалхашка Ӏалаьмате йоккхий перспективаш хьаел. ССКП аргӀан йоацча XXI-ча съездо коммунизм коталонца хьалъяра керда, сийдола этап дӀайолаергья, аьнна шеко йоацаш ала йиш йолаш йоккхий я вай коталонаш.

Советски берригa а нах санна, Нохч-ГӀалгӀай къахьегамхой кхы а чӀоагӀагӀа кхоталургба шоаш тешаш волча баьччана — Коммунистически партенеи цун Ленински Центральни Комитетаи гонахьа. Даьхе тоаеш, коммунизм бахьан керда коталонаш а йоахаргья!

Наьсарен районерча лекторски группан болх тоабе беза

Вай партес наха юкъе лелабеча политически балха дуккха а тайпаш да. Царна юкъе лоархIамера моттиг дIалоац политически агитацес — вай партен низ болча идейни герзо.

Советски обществон вахара чухь цхьаккха а дакъа дац политически агитацега ца кхоачаш. Моллагla а гIулакх—доккха дале а зIамига дале а, дунен халкъашта юкъера а чухьара а, политически а боахама а гIулакх дувцаш хила йиш я агитаци. Цхьабакъда агитацен керттера дар да коммунизм хьалъяра база хьае советски наха новкъостал дар, коммунистически идеологен уйланца къахьегамхой хьалкхебар.

ССКП XX съезд хинначул тIехьагIа коммунизм хьалъяра балха гаргагIа эттача агитацен бокъонца чулоацам хиларал совгIа, бокъонца йола формаш а хиннай. Цунца дукхагIа лелае баьннаб советски демократи дIахо дегIаяра гойташ йола формаш, тайп-тайпара йола къахьегамхой собранеш, хаттарашта жоп лаш тела сайранаш, иштта кхыяраш. Цар къахьегамхошта торо лу политически вахара юкъе, шоашта кьашт долаш дола дешаш дувцача хьинаре дакъалаца.

Цхьабакъда, агитацен керда формаш хиларо юкъера дIайоахаш яц агитацен къаьнара формаш; беседаш, газеташ дешар, политически докладаш. Кердача декхараша дIадехарца къаьнара формаш а хувцалу. Къахьегамхошта политически докладаш хьалха а хиннай ешаш. Цхьабакъда, хьалха дукхагIа йолча хана цIей дездеш, белгалдоалаш хIама хилча ешар уж. ХIанз политически докладаш наха юкъе лелабеча агитационни балхаца массазза а лелаеш а шерра пайда эцаш а я.

Наха юкъе политически докладаш а лекцеш а ешара декхар кхоачашдарна ССКП Наьсарен райкоме вIашагIъелла лекторски группа я, районера бехктокхаме болхлой юкъе а болаш.

Из болх дика дIахьош ба лекторски группацара ССКП райкома партийни кабинета заведующи нов. Пашенных, агитацени пропагандани отдела пропагандист нов. Смирнов, ВЛКСМ райкома секретарь нов. Боков Хьажбикар, Наьсарерча школан хьехархо нов. Авдеенко. Цар къахьегамхошта юкъе лекци е доклад ца еш нагахьа бутт бодац.

Ца ловш дале а, ала йиш яц лекторски группацарча берригнеша а из ду аьнна. Укх шера цхьаккха а политически доклад а лекци а йийшаяц мельзавода керттерча инженера Боров Мурада, Назрановски совхоза директора заместитела нов. Мальсагов Ахьмада, укх шера апрела бетта дензъ къахьегамхошта лекцеш а докладаш а ца ешаш ба района прокурор нов. Мухиев Беслан, юртбоахама техникума директор нов. Шадыжев Руслан, ССКП райкома орготдела заведующи нов. Логийко, иштта кхыбараш а.

Цхьаболча новкъосташта хеталу нагахьа санна партен обкома е райкома пленума итогех а, цу тайпара кхыйола а доклад йийча ший декхар кхоачащдаь воал аьнна. Партен XX-ча съезда директиваша дIадех хIара бехктокхамеча кулгалхочунгара нахацара бувзам шербар, цар хьашташ довзар, партес увттаду сийлен-доккха декхараш толамца кхоачашдарна къахьегамхой оарцагIбахар. Уж декхараш кхоачашдарна тоъам бац партен обкома е райкома пленумах лаьца доклад яр, цар декхар да бетта цхьаннел кIезигагIа йоацаш тайп-тайпарча темаех наха юкъе политически доклад е лекци елга.

Наьсарен районе лекторски группа вIашагIъеллача дензъ дукхха а хувцамаш хиннад кадрашта юкъе, цудухьа хIанз лекторски группага юха хьажа а хьажаь керда новкъостий юкъе оза беза. Наха юкъе политически докладаш а лекцеш а ца ечаргара партен райкомо хьадеха деза шоай партийни декхар кхоачащдейта, эшачоа де деза новкъостал а деш.

ТЕБОЕВ ТУХАН.

Пионерий дика гIулакхаш

Цхьайолча школашка пионерий балха, цар гIулакхий йизза терко йиц, тессе лелабу из болх, дукхагIа долча даькъе пионервожатешта из дIатIа а бехкаш. Цхьабакъда из ала йиш яц Грознерча № 3 йолча школах: кхетама балха юкъе лоархIамегIа дола дакъа дIалоац цига пионерски балхо. Ала дезаш да, дукхагIа дешархошта пайда баргболча тайпара пионерски болх нийсбе вIаштIехьа даларо цу школан хьехархой коллектива дешархой дикагIа дешарах кхеталга лакхде, школера дисциплина чIоагIъе, берий активность а инициатива а айе, доккха новкъостал деш хилар.

Пионерски болх школан ерригача хьехархой коллектива гIулакх лоархI цига. Классни кулгалхой активни дакъа лоацаш ба пионерски мероприятеш вIашагIъехкача.

ЧIоагIа сакъердаме а, пионерашта пайдане а, дика вIашагIъехке а ю школе отрядийи дружинаи сбораш. Комсомола 40 шу дузара ха хьатIа кхачалехьа къаьнача комсомольцаца нов. Жуковца (тира болхло) вIашагIкхетара хетаяь, пхелагIча классашкарча дешархой сакъердаме сбор хилар цига. Из яр 5-ча «В» классарча дешархоша кийчъяь сбор.

ХьалххагIе а цу классерча бераша нов. Жуковга а кхыча 5-ча классашкарча дешархошка а сбор хургхилара хоам бир, массехк художественни номер кийчйир, вокха классашкарча дешархоша а кийчйир 2—3 художественни номер.

Сборе къамаьл даьча нов. Жуковс дийцар хьалххарча шерашка Ленински комсомол мишта вIашагIъеллар, хIаьта пионераша дийцар турпалхоех-комсомольцех, цул совгIа комсомола хетадаь иллеш а даьхар, стихотворенеш а йийшар.

ПхелагIча классашкарча дешархой хьокхамах сакъердаме сбор йир ялхлагIча классашкарча дешархоша а.

Эггира сакъердамегIа я № 3 йолча юкъерча школан пионераша ю тематически сайренаши, творчески ловзараши.

Иштта, 7-ча классашкарча дешархоша сентябрь бетта доладаьд творчески-фантастически космосе бахара ловзар. Цу классашкарча берригача дешархоех 9 звено яьй. ХIара звено ший маршрут йолаш я. Масала. «Лаьтта-Марс-Лаьтта», е Лаьтта-Бутт-Лаьтта» иштта кхы—яраш а. Ерригача звеноша шойла яхь оттаяьй сихагIа из «никъ баь» баргболаш. Ший маршрутах «никъ бе» болабалалехьа дика Iомаю дешархоша ловзара бокъонаш, «болхача хана» шоаш «сеца» моттигаш, цига шоашта «бIаргадайнар», цу дерриганех лаьца шой фантастически дувцараш язду ловзаре дакъа лоацаш бараша. Эггара лоархIамегIа а, дешархошта цар дешар дикагIа хилийта пайданегIа а долаш цхьа гIулакх да цу ловзара. Нагахьа санна звеноцарча дешархочо «шиъ» яьккхача кхы «дIахо яха» йиш яц цу звенон из «шиъ» юха дикагIа йолча отметкаца тоаялцца.

Цу тайпарча ловзарех боккха пайда боал дешархошта, хIаьта Iаламате боккхача сакъердамца цу ловзаре дакъа а лоац цар.

Дика лелабу школе дешара тIехьабусача пионеращца беш бола болх а. Цхьаккха тIехьависа, «шиъ» яьккха пионер пионерски дружина совето теркал ца веш, цун дош заседане ца дувцаш дисац. Доккха новкъостал ду дешара тIехьабуса пионераш кIезигагIа хилийтарна а пионерий дисциплина чIоагIъйирна а дружина совета «Кийча хила» яхача пенгазето.

Цудухьа цу школерча 415 пионерах укх дешара хьалхарча четвертах дешара тIехьа биса пионераш берриганех лаьрхIача 10 процентал кIезигагIа ба.

Укх тайпарча зIамигача газета корреспонденцеца дувцалургдац цу пионерски организацес, опытни пионервожатес Дина Яковлевна Парийс хьалхле а лелаеш беча балхах. Дина йоккхагIа йолча пионервожател болх беш йола пхи шу да. Цу хана ше дика баьча балхал совгIа дукха а ший балха эша дика хIамаш а Iомадаьд цо.

С. КОТИЕВ.

Советски обществон „Красни креста“ 40 шу даларга

1958 шера 20 ноябре ерригача советски общественносто дезду советски обществон «Красни креста» 40 шу дизара ди. Советски Красни Крест вIашагIкхийттай Сийлахь - боккха Октябрь бахьан долаш тIемаш лоаттадеш хиннача деношка. Шовзткъа шера Советски Красни Крест дегIаеннай, тоаеннай. ХIанз цунна юкъе 26 миллион саг ва. Боккха болх ба обществос бер: тайп-тайпара профилактически унахцIенолораяреи мероприятеш ю, медицински санитарно-гигиенически кхетам боаржабу, бахача нахах санитарни гIулакх ховш бола активисташ кийчбу.

Ший юбилейга дикача толамашца енай Красни Креста Нохч-ГIалгIай республикански организаци. Красни Креста дикагIа йолча районни комитеташа а первични организацеша а дикка къахьийгад. Красни Креста обществон болх айбарна. Къаьстта дика оттабаьб болх Каргалински районе (Красни Креста районни комитета председатель нов. Кабанец А. И.). Цу районе укх шера ГСО БГСО значкистий 300 саг кийчваьв, кхаш лелаеден тракторни бригадашка вIашагIъеллай 108 санитарни пост, района кагирхоех вIашагIтехай санитарни дружина. Республикан санитарни дружинашта юкъе йолаеннача яхье Каргалински района санитарни дружинас (дружинан командир нов. Пешкова)хьалхара моттиг яьккхай. Санитарни дружина кийчъеш боккха болх бир района керттерча лоро Огарев Василий Ивановича.

Санитарни актив кийчъеш дика болх баьб Наурски районе а. Укхаза общественна юкъе венав эзар совгIа саг, кийчъяьй 60 совгIа санитарни пост, вIашагIъеллай шиъ санитарни дружина.

Дика болх беш я Красни Креста организацеш Гудермесски районе (председатель нов. Мамин), Саясановски районе (председатель нов. Доцей). Грознен организацешта юкъе дикагIа болх лелабеш я Красни Креста Сталински райком (председатель нов. Кривых). Цу районе масса нефтеперерабатывающи заводашка вIашагIъехкай санитарни посташи санитарни дружинаши.

Красни Креста республикански районни комитеташа доккха новкъостал ду унахцIенолораяра органашта республике бахача наха медицински гIулакх деш. Соахка юрташка яха хилар 86 медсестра. Унахошта хьалхара гIо деш а, нах бахача моттигашка дезинфекци еш а хилар уж.

Вай республике дукха ба дуккхача хана дензъ Красни Креста обществон балхаца дакъа лоацаш хинна нах. Царех цаI я Агрепина Петровна Кудряшова. 1956 шера Грозненски крекинг-завода коллективо дика совгIаташ а луш накъа яьккхар ший заводера Агрепина Петровна: цунна пенси хьожадир. 1927 шера дензъ Красни Креста активист яр из. Шо пенсе тIа йодаш нов. Кудряшовас дош делар крекинг-завода Красни Креста первични организацен председателал болх бе. Цигача цо вIашагIъеллай 34 санитарни пост, кийчъяьй санитарни дружина. ХIанз нов. Кудряшова Красни Креста Сталински райкома тIадилларах нефтепераеабатывающи заводашка Красни Креста первични организацеш вIашагIъехкаш я. Из тайпа шоай низ а хьинар а санитарни гIулакха дIалуш организаце болх беш дукха активисташ ба.

Советски Красни Кресто дукха болх бу школай дешархошта юкъе санитарно - гигиенически кхетам боаржабеш. Республике хIара шера эзараш хулча пионерашеи школьникашеи ГСО, БГСО программех унахцIенолораяра гIулакхаш Iомаду, хIаьта шоай классий цхьалхлента а цIоналга а хьеж, дешархоша унахцIенолораяра бокъонаш кхоачашъярга а хьеж.

Дукха а пайдане а болх ба Красни Креста обществос беш бар. Ший 40 шу дузача юбелейна духьал йодаш республикански организацес лоархIаме айбаьб наха юкъе унахцIенолораяр бахьан долаш лелабеш бола агитационно-массови болх, шерра йоржаяьй республикан къахьегамхой унахцIенолораяра мероприятеш.

МЛАДЕНЦЕВ,
Красни Креста Нохч-ГIалгIай комитета председатель.

Укх деношка болх бе долалургдолаш да Шаьлара культуран ЦIа. Культуран цIагIа 220 моттиг я, кружокашта болх бе 3 цIа, библиотека, 60 моттиг йола дешара зал, иштта кхыдола цIенош да ХIанз тIеххьара балхаш деш латт цига. Шаьла бахача къахьегамхошта дика совгIат да культуран ЦIа.

Г. Купина сурт

Эзди гIулакх

Бийсана ха яха ха яр Нохч-ГIалгIай книжни издательствон болхло, Грозне вахаш вола нов. Мачигов Мовлади ший коа араваьлча. Йоаккха нана-гамаж бIаргаяйра цунна ший коа латташ. Коа а улица тIа а цхьаккха саг вацар гуш. Гамажа да гуча ца воалаш дикка ха яьлар. ШоллагIча дийнахьа нов. Мачиговс Грознерча, районашкарча милицен органашкеи Грознен гонахьа ядача юрташкеи ший коа ена, соцаяь латташ гамаж я, аьнна хоам бир.

Цхьа кIира даьлча гамажа да ваьлар. Из вар Грозненан районерча номер 3 йолча совхоза болхло Ахьядов Даба. Дукха ха йоацаш 530 тума а денна ийцаяр цо из. Йоажо дIаьаьллачара чу я а ца ховш наькъах а тинна Грозне, кхаьча хиннай из.

Гамажа дас Ахьядовс а дуккха кхыча наха а баркал аьлар Мачигов Мовлдена а цун дезала а из гамаж ший даьх дIатохар бахьан долаш.

Доккаха а эзди а гIулакх да из.

З. КАЗБЕКОВ.

Доазол дехьара

Германски Демократически Республика. Округа Магдебурга йоккхагIа йолча халкъан предприятеех цаI я Карл Либкнехта цIерах йола еза-йоккхача машиностроенен завод. Цун цехашка кийчдеш да чIоагIа хоатташ дола мотораш. 1948 шера дензъ цу заводо арахийцаб 16 эзар мотор.

СУРТА ТIА: завода цехе. 270 киловатт мощность йола электростанцен дизельни тоахкамаш дар. Уж тайпа станцеш увттаю кемаш тIа, цIенош хьалдеча моттигашка, хIаьта зIамигача промышленни предприятешка.

Бискана сурт. Центральбильд.

Англе шоллагIа атомни электростанци хьаеллар

ЛОНДОН, (ТАСС). Атомни гIулакхий английски Управленес хоам бу Чепел-кроссе (Шотланди, Дамфрисшир графство) английски шоллагIа йола атомни электростанци болх бе йолаеннай яхаш.

Кердача электростанцен йиъ реакторах 50 эзар киловатт низ бола хьалхара яр английски электросете энерги яла йолалургья 1959 шу долалуш, хIаьта вожаш — 1959 шу йисте доаллаш.

Колдер-холлера станци санна Чепел-кроссера атомни электростанци а электроэнерги яь ца Iеш тIема гIулакхашта плутоний кийчъеш а я.

НАТО-н мехкаша малхбузен германе эскар герзашца кийчду

БОНН. (ТАСС). ФРГ оборонан министерствон викало аьнначох ДПА агентствос хоам бу, укх ханналца хьа Малхбузен Германес Англе заказ даь герз 500 млн. марка маьха долга. Цу ахчан чотах ийцай самолеташ, кемаш, тIема-фецарча низашта а тIема-форда флота а эша хIамаш, автомашинаш, мотораш, хIаьта иштта радион а оптически а прибораш. Цу ахчан чуйоагIа «Испано-сюиза» яхачун хьисапе 1 эзар бронетранспортераш эцилта а.

ДПА агенствос хоам беча тайпара лакхехьа йийцача Англе герзаш эца хьожаяьча 500 млн. маркашта юкъе дагIац эцаргдола 7 фрегат. Уж 7 кема эца а дукха ахча дезаргда.

ФРГ оборонан министерствос хоам бу бундесвера французски «Гочкисс» хьисапе дола 2600 бронетранспортер хьаэца дезаш да, яхаш. Царех 600 бронетранспортер хьадерга немецки цхьан фирмас.

ФРГ атомни герзаца кийчъяра духьал

БЕРЛИН. (ТАСС). Гамбургера АДН агентствос хоам беча тайпара, профсоюза къонача членашъ, студенташа, къонача специалисташа, спортсменаша, кагирхой дукхача организацей членаша кепа техай Гамбурге «Побережьен къахьегама кагирхой конференци» гулъе яхача тIахьехама. Цу конференцес дувца деза Германен Федеративни Республика атомни герзаца кийчъярна духьала кагирхоша лоаттабеча къовсама дешаш.

Чанкайшистий лагере сатем бовр

ПЕКИН. (ТАСС). Тайбэра даь хоамаш ларде а лувцаш, Синьхуа агентствос йоах, дукха ха йоацаш хиннача хоржамашка США республикански парти эшарца дувзаденна Тайбэрча газеташа кхераш дувц чанкайшистски ординга кхоаненах.

«Дахуа вань бао» яхача газето яздора, чанкайшистски ординг ВIашагIкхийттача Штаташа хьаллоацилта тешам байна да яхаш. Цудухьа «ТIехьа тIайоагIача хана хьал кхы а халагIа хургда».

«Гуньлунь бао» яхача газето ший передовой статья тIа дийцар, «США хоржамаш хиларах хьахинначоа» теркам тIабахийта безаш хилар. «Ши шу даьлча США-ра политически хьал мишта хургда ха йиш яц вайна», — яхаш яздора газето.

«Чжэнсинь синьвэнь» яхача газето ший передовой статья тIа аьлар, США республикански партий эшар чанкайшистий «ираз» да хилар да.

Чан Кай-шенеи Даллесаи юкъе хиннача переговорех йолча коммюникех дувцаш, «Ляньхэ бао» яхача газето яздора, чанкайшистски ординг — ший «политика» а йолаш, ший гIулакхаш леладе декхарийла я, яхаш. Массе хана доазол дехьарча нахаца дIадеттаденна даргдац, йоех газето.

Американ ВIашагIкхийттача Штатий тIема низаш дIахо окупаци еш да даиман Китайски территори хиннача Тайвань гIайрен тIа, хIаьта Китайски Халкъа Республикан территориальни хишка а фена пространстве а тIема провокацеш еш а да. США транспорташа герзи тIема кечалаши кхухь гIайрен тIа.

СУРТА ТIА: Тайванерча Цзилу яхача порте лаьттара лелаеш йола «Найк-Геркулес» яха снарядаш хьаена американски транспорт.

Синьхуа агентствон сурт.

Хьакхарчий ферманна Iан кийчо яьяц

ТIеххьарча хана къаьстта чIоатIа теркам тIабахийтаб, партеси правительствоси хьайбай боахам шербара а царгара хьайоала продукташ алсамъяхара а. Цу боахама лоархIамегIа дола дакъа да хьакхарч лелаелга. Цхьабакъда Пхьиле-Къонгий юртарча отделене хьакхарч лелаяра йоакхо кIезига яр бахьан долаш Iан тIехь кхерамеча хьала тIа я хьакхарч.

Ахкана хоза ха латтача хана сатийна а баьгIа, хIанз шийла денош доладелча кертах мIараш хьекха болабеннаб Пхьиле-Къонгий юртарча отделенен кулгалхой. Цкъа-дале, хIанз долаш дола хьакхарчий отараш кхоачамбеш дац отделенерча 238 хьакханна. Цул совгIа гобаьккха пенех йоахка къоргаш, топпар хьаьха дIайикъанза я, нагахьа санна Iа денначул тIехьагIа хьакхарч яхка йолалойя, ше йола керда Iоях хурск ялар кхерам болаш я. ШозлагIадале, хьалхагIа колхоз йолча хана дензъ хьакхарчий ферме тIох хьалдетта латташ дика отар да, тIера дIакъовла мара ца дезаш. Из а укх ханага даьннад эшаш йола стройматериалаш ца хилар бахьан долаш.

— Совхоза директоро ферманна эшаш дола новкъостал дергда-м аьннадар, яхаш дувц хьакхарчий ферман бригадир йолча нов. Захарченкос, — из дош а аьннача диц а денна дисад.

Берриге бехк отделенен кулгалхой бац, хIана аьлча ремонта эшаш йола ардакх а еттаь кирпишк а яхараш санна йола материалаш центральни усадьбера ца елча, шоашкара Iалашъе цар йиш йоацандаь. Цудухьа отделенена эшачун дукхагIа теркам а баь, кхы хье ца луш хIанззе дензъ тоха а бенна хьакхарчий ферман хьал тоаде деза совхоза кулгалхоша, нагахьа санна из болх тоабе а хьакхарч йовчара кIалхаръяха а шоай безам бале. Бокъо йоацаш из болх во лерар бахьан долаш цхьан Октябрь бетта 17 хьакха еннай. Цул совгIа хьакхарчашта даим хила безаш бола муж мелбе дахча а дац Iалашдаь.

А. ЗОРКИЙ.

Бахача наха цIенош деш ба

Дукха ха йоацаш Ачхой-Мартанерча «Новосельски» яхача чхьагIар доаккхача совхозе йийла йола партийно-комсомольски собрани хилар. Гулбеннараша юрта боахаман гIулакхаш мишта лел, болхлоша Октябра 41 шу дузача ден сийна мишта толамаш даьхад, гуйран ялаташ чуэца балхаш мишта лел, иштта кхыдараш, дувцаш къамаьлаш дир. Къаьстта белгалдаьккхар цар юрта бахача наха гIишлош хьалъяреи совхоза помещенеш тоаяреи дешаш. Къамаьлаш даьраша цу гIулакхех лаьца дикка пайда баргбола инициаторски а критически а предложенеш белгалъяьхар.

ХIанз совхоза юрт дика тоаеш я. Керда парк я юллаш, гаьнаш я йогIаш, улицаш, тIаьш тоадеш да. ДукхагIа уж балхаш леладераш комсомольцаши кагирхойи ба.

Собране баь соцам кхоачашбеш доккхий толамаш доахаш ба гIишлошъераш. Ремонтно-технически станцен територе тIа централъни склад я хьалъеш, цхьатарра хьалдеш да юрта бахача наха цIенош. Октябра 41 шу дизара сийна 6 керда цIа хьалдаь даккха, централъни складарн 20 гаргга къаьна цIеноши ремонт яь даха дош деннадар гIишлошъеча коллективо. Из дош кхоачашдаьд. Цул совгIа гаргарча хана юрта бахача наха бани хьалъелга а да лаьрхIа.

Октябра сийна къаьстта дика къахьийгад столяра И. Носковс, каменщикаша А. Ахмадовс, Р. Мальсаговас. 140—150 процент кхоачашйора цар шоашта сменах йоагIа нормаш.

А. МАЛЬСАГОВ.

„Агитаторы блокнота“ 22-гIа номер

Араяьннай ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандани агитацени отдела «Агитатора блокнота» аргIан, 22-гIа номер.

«Беседашта йола материалаш» яхача рубрикан кIал номера тIа кепа техай НГIАССР-а юрта боахама министра заместитела А. Иванова «Дика кийчъергъя вай машинно-тракторни парк бIаьстанарча балхашка» яха статья а, хIаьта торговлен министра заместитела Х. Исмаилова «ДикагIа пайда эца торговлен прогрессивни методех» яха статья а.

Блокнота оагIонаш тIа я Нохч-ГIалгIай Iилма-тоахкама истореи, меттеи, литературани института директора А. Саламова «ДIаяха къаьнарча замах юхейиса зене йола эамалаш», яха статья а.

«ССКП XXI съезда сийна» яхача рубрикана кIал кепа теха я И. Ситникова корреспонденци «Машиностроитель Вилен Иванович Абранов».

«Агитационни балха опыт» цIи йолча разделе я Е. Рудометкинай «Агитбригада колхозе йода» яха статья.

«Халкъан демократен мехкашка» яхача рубрикана кIал кепа техай «Албани кортамукъаяккхара ди» цIи йолча А. Тарнаева статьяна.

Редактора зам.
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре. Йоккхача зале — **«Тха воI адвокат».** Долалу 10—12—2—4—6—8—10.

ЗIамича зале № 1 — **«Сокровища капитана Мартенса».**

Долалу 9—11—1—3—5—7—9.

ЗIамигача зале № 2. — Берий сеанс **«Дошо дIоагIилг».**

Долалу 9.30—11.30 **«Хьалхара ди».**

Долалу 1.30—3.30—5.30—7.30 — 9.30.

ЗIамигача зале № 3—Берий сеанс **«Златовласка».** Долалу 9.15—11.15. **«Пенькове хинна гIулакх».** Долалу 1.15—3.15—5.15—7.15 — 9.15. 17-ча ноябре ерригача залашка **«Матрос с кометы»** яха кино хургда.

«Родина» яхача кинотеатре **«Киевлянка»** — Долалу 10.30—2.15—6 — 9.45. **«По ту сторону»** — 12.15—4— 7.45 ахкан зале. **«Тха воI адвокат».** Долалу 6.30—8.30.

ХОАМ

НГIАССР-а писателий союзо дIахоийт, консультаци болх беш хургья 12 даьлча дензъ сайрийна 6 сахьат даллалца, консультаци хургья гIалгIай литературан оршот денгара, нохчий — шоатта денгара дIаиккхача деношка, эрсий — оршот ера, шоатта деношка дийнахьа 3—6 сахьаташка.

Писателей союз.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23, телефонаш: редактора 2-41-23, редактора зам. 2-07-01, партийни вахара отдела 2-25-72, корректорске 2-30-91.
СФ02784 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Революцен проспект. 30/3. Заказ № 7086.